יובל העשרים

של

הישיבה הגדולה

ישיבת פתח־תקוה

תרפ"ו־תש"ו

יובל העשרים

של

הישיבה הגדולה

ישיבת פתח־תקוה

במרכז הישוב החדש

(נוסדה ע"י ישיבת לומז'ה)

תרפ"ו - תש"ו

הערכות
סקירות
רשימות
קוי־פעולה
פרטים
תרשימים
הערות

הוצאת ועד היובל ⊙ ערוך ומסודר בידי **אליהו ברגשטיין**

פתח־תקוה, ארץ־ישראל — ניסן תש"ז

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

Address of the Yeshivah : כתובת הישיבה :

הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה
ת. ד. 5, פתח־תקוה, ארץ־ישראל

Great Yeshivath Petah-Tiqva
P. O. B. 5, Petah-Tiqva, Palestine

כתובת משרד הישיבה באמריקה:
Address of Yeshivah Office in U. S. A.:

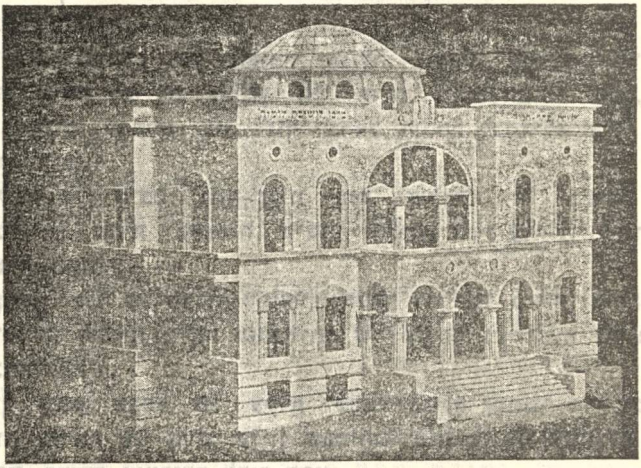
Y. P. T. P. 55 Delancey Street
New-York 2, N. Y.
U. S. A.

נדפס בארץ־ישראל
Printed in Palestine

דפוס בית יתומים דיסקין, ירושלים

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

הישיבה הגדולה
ישיבת פתח־תקוה

בתוכן:-

א. בשער
ב. דבר הישיבה לישוב
ג. קיום התורה בשעת אימים זו
ד. מגילת החזון וההגשמה
ה. נשיאי הישוב, רמ"י הישיבה, ראשי מועצות ומוסדות על ישיבת פ"ת
ו. ציוני דרך בתולדות הישיבה
ז. ידיעות ופירוטים
ח. כ"ד שעות בישיבת פתח־תקוה
ט. פרקי עתונים, קריאות, ומכתבים
י. אחרית דבר

מדור המודעות והפרסומים, צלומים, הדגמות ותרשימים

בשער

עשרים שנה של פעולה דרוכה לבסוס חיי תורה ומורשת בישוב החדש, עדות הן לכח החיים של האומה במאבקה ליצירת הווי של תורה וקדושה בארץ האבות. -

תלישות מעמדה של האומה בגולה, העירו בעם את חזון כיסופי הדורות של שיבה למולדת וכינון חיי חרות ועצמאות. — אפס, בהיות המאוויים נתונים להקמת בית לגוף ישראל, הוסחה לכתחילה הדעת מנשמת העם ומקיום רוחו. -

גדולתה של ישיבת פתח-תקוה היא, שעמדה על משמר התורה, הרעיפה טל של תחיה בעצמות הישוב, והקימה בנין עדי-עד לתורה ולעם התורה בארץ התורה. - - -

עשרים שנה של פעולה מתמדת לחינוך דור של גדולי תורה בישוב החדש. עדות הן להכרה מלאה באחריותה של תקופה גורלית זו לקיום התורה והאדרת כחה לעתיד. -

מתוך עמק הבכא של עקדת ישראל בגולה שותתת הדם, מתנשאים אלינו קולות הצואה של קדושי עליון שבמותם-רציחתם צוו לשארית הפליטה את חזון חיי התורה והמסורת לדור הבא. -

גדולתה של ישיבת פתח-תקוה היא, המגבירה חילים לבצור הקודש ומגדלת בתוך כתליה ענקי תורה ורוח, שמהם ועל ידם יתכונן דור נאמן יודע תורה ושומר פקודים. - - -

עשרים שנה של פעולה ברוכה לקוממיות של תורה והשלטתה בישוב החדש, ערובה נאמנה הן לכחות החיים המפכים בישיבה שינביעו את מעינות-תורתם על העם המקים ובונה את חרבות ציון, לכונן בארץ האבות בית נאמן לגאון ישראל ותורתו, שממנו תצא תורה ודעת ה' לכל העמים. -

חג היובל של ישיבת פתח־תקוה, במלאות עשרים שנה לקיומה, חג הודיה והכרה הוא בנצח ישראל ובנצח התורה, שאף בשנות דמים ואימים של חרון והסתר פנים, הותיר לנו ה' — בתוך מבצרי התורה המעטים ששרדו לפליטה — את מגדלור התורה של ישיבת פתח־תקוה, המאיר ויאיר באור יקרות ותשועה את תקומת ישראל ובצרונו בארץ התורה והנביאים. - - -

* * *

התורה בגולה נחרבה, קיים את ישיבת פ"ת מגדלור התורה בא"י

דבר הישיבה לישוב!

שעת גורל זו לישראל של חורבן מרכזי התורה והיהדות בתפוצות הגולה הענפים ביותר, הטילה ומטילה תפקידים מרובים וכבדי אחריות על העם היושב בציון. —

השואה שהתחוללה על יהדות הגולה רבת הסגולה והתפארת, העלתה בהוד־אימים את שיעור הקומה הרוחנית של הישיבות בארץ ישראל, ושוותה להן אחריות יסוד של שומרי גחלת התורה בדור זה ובדורות הבאים. —

ברשויותיהם של אהלי התורה בארץ ישראל, שארית פליטת הקודש של יהדות העולם, הופקדו לוחות הברית והעדות של תורת ישראל ונשמת רוחו, שמהם פינה ויתד לקיומה של תורה והאדרתה במרכזי הפליטה ובעולם של מחר שיטוהר מטירוף הדמים ומתהום השחיתות. —

אך אם מבצרי התורה שנעקרו ממקומם בגולה ההרוסה, עשו את ישיבת ארץ־ישראל בכללותן למקלט ההצלה היחידי של רוח ישראל סבא ונושא חזון תחייתו, — הרי משנה חשיבות נודעת לישיבת פתח־תקוה רבתי בישיבות, אשר משכן קדשה מתנוסס בתוך הישוב החדש, ומאצילה מזיו־אורה ומהדר־גאונה על חיי המעשה והיצירה של הישוב ההולך ומתהווה. —

בזכותה של ישיבת פתח־תקוה נוצר הווי של תורה ויהדות בסביבה שמחולליה הועדוה מראש לשמש דוגמא ויסוד לחיי עבודה ובנין. בטיפוחה המתמיד של הישיבה נמשך מספר ניכר של בני הנוער מכל פינות ונקודות הישוב החדש, אל מקורות הנצח של קניני ישראל וערכיו המקודשים מדור דור. בעמלה ללא ליאות הובא דבר ה' על ידי עצרות־עם, כינוסי־צבור, ומסיבות־חוגים, אל משכנות העמל והיצירה של רוב מושבות הארץ ועריה. בעזרתה נוסדו וחוזקו מקומות תורה רבים בנקודות ישוב שונות. תלמידיה־חניכיה משמשים בקהלות קודש ובישיבות ידועות־שם המפיצים אור תורה ונר מצוה על הדור הגדל והקם לתחיה בארץ זו. בהשפעתה הזוהרת של הישיבה חופף צביון של קדושה והדר־מורשת על הליכות הישוב וארחות חיין. — ובמעמדה רב־המידות של הישיבה בשעת הרת־עולם זו, נמצאת הערובא הנאמנה לכמיהה של תורה וחיי יהדות שתלך ותקיף ברבות הימים את העם כולו הבונה ומקים את חרבות ציון. —

ישיבת פתח־תקוה מונה כיום למעלה ממאה ושלושים בחורים גדולי־תורה ועשירי־רוח העתידים לעצב את דמות היהדות בבואת. ביתה שימש עוגן הצלה למספר רב של פליטי ישיבות הגולה שמצאו בתוכה את מקום מנוחתם וגידולם לאחר שנות תלאות וטלטולים. —

ועתה, בתוקף שאיפת־האיתנים של עשרות תלמידים מכל חלקי הארץ המתדפקים על דלתות הישיבה ועורגים להתקבל בתוכה, הועמדה הישיבה בפני חובת־שעה ואחריות־דור למצוא בהקדם את האמצעים הנאותים לשם הרחבת הישיבה והכשרתה היעילה, כך שביתה המורחב יוכל לקלוט ולהכיל בזמן הקרוב ביותר מאתים תלמיד. —

כפורקן למאבקה החמור של הישיבה על קיומה ומעמדה בעתות צרה אלו, ובשאיפת־ההכרח הדחוף להרחבת הקודש וביצורו, — אנו אומרים להגביר ביתר שאת, בראש וראשונה, את מפעל חברים המקבלים על עצמם את החזקת תלמיד אחד או יותר על חשבונם מבני ישיבתנו. —

וכן הוחלט בעזרת צור ישראל וגואלו להכריז באלו הימים על הקמת בנין פנימיה נוסף, שישמש את צרכי התלמידים־פליטים הסובלים במידה איומה מחוסר מעונות ובתי מגורים בשעה חמורה זו של מצוקת הדירות. —

ביום חגה של התורה בציון עם מלאות יובל העשרים לפעולות רבות הפנים והתפקידים של ישיבת פתח־תקוה, חלוצת התורה ואם הישיבות בישוב החדש. —

אנו פונים אל מרנן ורבנן, ראשי עם ונשיאי עדה, מוסדות צבור ומפעלי ישוב, עסקני תורה וגבאי קהל, אישי המעש ונדיבי הלב בישוב ובתפוצות, בקריאה נרגשת של הצלה ועזרה:

שאו משאת־קבע למבצר האור של ישיבת פתח־תקוה נושאת חזון התורה ותחייתה בתוך הישוב החדש. —

הגדילו את מאמציכם למשכן התפארת של ישיבת פתח־תקוה, גולת הכותרת של אהלי התורה בארץ־ישראל. —

הבו לבנים לבנין מקדש המעט של ישיבת פתח־תקוה, שממנה תוצאות חיים לישוב ולישראל, וממנה יסוד לקיום חזון הנביאים, „כי מציון תצא תורה ודבר ה׳ מירושלים״. —

ובזכות התורה, למודה וקיומה, נזכה לראות מהרה בשוב ה׳ את שבות עמו, תורתו ונחלתו ברינת עולם.

* * *

כי נר מצוה ותורה אור — הגבירו אורו של עולם בימי חשכה אלו

קיום התורה

בשעת אימים זו

מאת

מרן הגאון רבי **ראובן כ"ץ** שליט"א
הרב הראשי לפ"ת והמתוז
ראש – הישיבה

ראובן כ"ץ
הרב הראשי, אב"ד ורו"מ לפ"ת והמחוז

קיום התורה בשעת־אימים זו

שפרה חלקה של אם־המושבות פתח־תקוה, שיסודה הונח על ידי חרדי ירושלים לשמש מקום התנחלות לעובדי אדמת הקודש ומקיימי מצוות הארץ וחוקי התורה, — שבתוכה מתנוסס בהדר נצחים מבצר הרוח האדיר של הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה, אשר זה עשרים שנה היא מזריחה אור נגוהות של תורה וחיי יהדות על ארץ־ישראל בכלל, ועל הישוב החדש בפרט.

ההשגחה העליונה חזתה מראש כי עתידים אהלי התורה באירופה להחרב ולהעקר ממקומם, לפיכך צדקה עשה צור העולם עם ישראל ותורתו, אשר עם ראשית התרחבות הישוב וגידולו, האציל חזון־מחשבה על קברניטי־האומה לקבוע בעוד מועד חלק מישיבות הגולה הנודעות בארץ האבות, כדי להקים על ידם בהתחולל האסון, ניר ושארית לתורה ולומדיה.

חז"ל אמרו (מגילה כ"ט) „עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ־ישראל", ואת משמעות המאמר הזה רגילים היינו לפרש בימים כתיקונם, שאנשי בבל יזכו לעלות לא"י ולקבל בה את תורת הארץ, שכן אין תורה כתורת א"י, וכפי הנאמר (מדרש שוח"ט) „רצונך לראות את השכינה בעוה"ז עסוק בתורה בארץ־ישראל".

אולם לדאבוננו באה שואת העולם, ואתה, החורבן הגדול של יהדות הגולה, והפכו את המאמר הזה למציאות־יסוד רבת־גורל. היכלי הרוח והקודש של ישראל בגולה נחרבו, אהלי התורה והישיבות נהרסו, ראשי הישיבות אלופי עם קודש על תלמידיהם ועוסקי התורה נהרגו ונשמדו, — מתי־מעט בלבד שרדו בנס מגיא ההריגה — ורק הישיבות שנקבעו בארץ־ישראל נשארו לנו לפליטה ולתקומת־עולמים, כחזון הכתוב, „ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש", פירוש כי ה„קודש" של האומה, הלוא הן הישיבות ומבצרי התורה, ישרדו לפליטה בציון מקום מרכזם, ורק כאן בארץ בית חיינו תוכל פליטת הסופרים למצוא את מקלטה ואת חזון עתידה.

חסדי ה' נמלל, כי בעזרתה של ישיבת פתח־תקוה ובמאמציה הרבים, עלה בידינו במשך השנים שלפני פרוץ המלחמה, להיות שליחי ההשגחה

ולהעלות לא"י באמצעות רשיונות עליה שקבלנו במיוחד מאת הממשלה, כמאתים בחורי־חמד מארצות הגולה וישיבותיה המפורסמות, אשר מצאו בישיבתנו את עוגן הצלתם ואת בית חיי רוחם ללימודם ועלייתם בסולם התורה והיהדות, ומהם נתמנו ברבות הימים ראשי־ישיבות במקומות תורה חשובים, ומהם משמשים בקהלות נכבדות, ומהם משפיעים ומדריכים המביאים את תורת ה' ומוסרו לצבורי ישראל בנקודות הישוב. — — —

חנוך מקיף זה של תורה שהווה מאז ומתמיד את אבן הראשה של בנין היהדות, זקוק במיוחד בשעת אימים זו לטפוח ובצור רב. נוכח שנוי הערכין המכריע שחל במבנה היהדות ובמקומות הרכוז של אהלי התורה, מוטל תפקיד חובה על גדולי ישראל ומדריכיו, להחדיר במלוא הלהט והאמונה את הנחת היסוד אשר לא יתכן כל קיום לישראל ולהאנושות, בלי חינוך נאמן ומושרש של תורה ומצוות, כי רק בלמוד התורה והאדרת כחה והשפעתה באמצעות הישיבות הגדולות שנשארו לפליטה בארץ הקודש, מותנה עצם קיום היהדות והעולם. ולא עוד אלא שעיקר השאיפה של הדור צריכה להיות מכוונת לגדל דור של תלמידי חכמים ויודעי תורה, אשר יכשרו למלאות את החלל האיום שהתהוה עם השמדתם של מובחרי הבנים בגולה רוויית הדם והסבל. — — —

ובתפקיד רב ערך זה של בנין היהדות מחורבנה, תופסת ישיבת פתח־תקוה עמדת חלוץ נכבדה, בהיותה עמוד האור של הישוב החדש ומבצר הרוח והתורה בארץ־ישראל. —

הישיבה מרכזת כעת בקרבה למעלה ממאה ושלשים בחורים גדולי תורה ויראה. חריפים ובקיאים בש"ס ובפוסקים, המשמיעים את רון התורה יומם ולילה, ומאצילים אור תורה וחיבת קודש על ערי ומושבות הארץ, ועד מרחקי הגולה תשלח שרשיה. — — —

ביום היובל הנני נושא ברכה למייסדי הישיבה שטרחו ועמלו בבנינה, ובראש וראשונה לידידי הנעלה הגאון הגדול מוהר"ר ר"מ גורדון שליט"א, ר"מ ישיבת לומז'ה. ואודה לה' הטוב שחפצו הצליח בידי, ובמשך שלש עשרה השנים האחרונות שאני עומד בראש הישיבה ונושא בעול קיומה, זכיתי להרחיב את גבולותיה ולהוציא לה מוניטין של יקר וגדולה בעולם התורה והיהדות.

יובל העשרים לקיומה של ישיבת פתח־תקוה, חג הודיה הוא לנותן התורה שהעניק לנו עוז וכח להתגבר על פגעי הזמן ומכשוליו, וקיימנו על אף כל המעצורים ומאורעות התקופה.

וביום זה נישא צקון־תפילה ליושב המרום, כי יוסיף להטות את חסדו לנו, להרבות לנו מרי ועצמה להרחיב את הקודש ולהגדילו, על מנת שיהא ראוי בעתיד הקרוב לקלוט בתוכו את שארית פליטי התורה, ולאפשר לנו לפתוח לרווחה את שערי הישיבה בפני צעירי הישוב, המחכים להתקבל בתוכה, ולהצטרף למחנה הגדול הנושא בגאון ובהכרה את השם הנכבד של „בן ישיבת פתח־תקוה. — — —

יחיאל מרדכי נורדון
ר"מ ומנהל ישיבת לומז'ה
ממיסדי ישיבת פ"ת

יסוד הישיבה וגידולה

עם עמדנו על סף שנת העשרים לקיומה של הישיבה הקדושה בפתח־תקוה, שנתיסדה על ידי ראשי ומנהיגי ישיבת לומז'ה, אנו נותנים שבח והודיה לרבון כל העולמים שזיכנו להיות שלוחי התורה למפעל אדיר זה, אשר ב"ה הישיבה גדלה והצליחה במלוא המידה.

עם יסודה של הישיבה התעורר וקם זרם של תורה בישוב החדש, אשר נתן את אותותיו והטביע את חותמו על התפתחותו הרוחנית של הישוב החדש כולו. במשך עשרים שנות קיום הישיבה, למדו והתחנכו בה אלף תלמידים, בחורים גדולים בתורה וביראת שמים. עם גודל אהבת הארץ ומצוות ישוב ארץ־ישראל, שבנוגע לכך הרי אפילו בעבודת חול יש משום קדושה, יקרה לפעמים אשר האב אינו חל ואינו מרגיש כל כך בראותו את בנו נעשה עובד אדמה ונוטש את אהל התורה, כשם שבחו"ל היו חשים יותר בהבחנת הגבולות שבין קודש לחול, ולכן משנה זכות היא לישיבת פתח־תקוה אשר על ידה ובתוצאתה התעורר בלבותיהם של האבות בישוב ההרגשה וההכרה לגדל ולחנך את בניהם להיותם תלמידי חכמים וחובשי ספסלי הישיבות.

בואה של הישיבה לפתח־תקוה לפני עשרים שנה, עוררה לכן בצדק ובהכרח שמחה ואהבה בין כל חוגי הישוב ותושבי המקום. נשיאי ונכבדי העיר היטו שכמם להיות לעזר הישיבה, לסעדה, לכוננה, ולפארה. מכל העברים קידמונו בהערכות חיוב ובברכות מקרב לב, כי עם יסוד הישיבה הרגישו וחשו נאמנה ביסודות התורה ומוסר ישראל ההולכים ומושתתים בבנין הישוב, למען יהיו כל בניך למודי ה' ויודעי תורה. אמנם לא כל ההצעות והתכניות שהישיבה יזמה והשקיעה מאמצים להנשמתן הצליחו ועשו פרי. הרבה מכשולים וקשיים קמו והיו, כפי שדבר זה קרה בכל מפעל גדול־ממדים, אך המחשבה הטובה, הנכונות ומסירות הנפש שבני העיר והישוב גילו לעזר הישיבה וביסוסה, חשיבותם במקומם עומדת ושכרם רב ועצום. על פעליהם גדולי המעש ומרובי המרץ לקיום והתנחלות הישיבה, וביחוד פעליו בקודש של ידידנו הגאון המנוח, גאב"ד פתח־תקוה הרב י. א. ציטרון זצ"ל, אני קורא את האמור בדברי־הימים פרק כ"ט, „שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך". דוד המלך ביקש והתפלל כי השמחה שקיבה את ראשי עם קדוש בהתנדבם לעבודת בית המקדש. שזכותם

זו תהיה קיימת לעד אף שבפועל עדיין לא בנוהו, שכן המחשבה הטובה וכוונת הלב זהו ראש העיקרים בבנין בית המקדש, ופעולת רושמה הרוחני נחרת בשמים באותיות של אש ליקר ולברכה.

ביובל הגדול של הישיבה, אזכיר לטובה ולברכה את האדם הגדול, מו"ח הגה"צ ר' אליעזר שולאוויץ זצ"ל, מיסד ישיבת לומז'ה, אשר לעת זקנותו עלה לארץ־ישראל ויזם בה את ישיבת לומז'ה בפתח־תקוה. פעלים הרבה הושקעו ביסוד וקיום הישיבה. ההוצאות היו מרובות. גדולי וראשי התורה מישיבת לומז'ה נשלחו לעמוד על משמרת התורה בישיבת פתח־תקוה, לרומם את קרנה ולהאדיר את תפארתה. בפרק זמן זה, אשר משום הוצאות הקיום המרובות נטלתי על עצמי לעשות תקופה מסוימת באמריקה לביסוס מעמד הישיבה וייצוב עמודיה, הגיע לישיבת פתח־תקוה גיסי הגאון הגדול הרי"ז רוך זצ"ל ר"מ ישיבת לומז'ה, אשר יחד עם גיסנו יבלח"ט הרב הגאון ר' משה לייב עזר שליט"א, שנעשה ר"מ בישיבה, התמסרו בכל עוזם וכחם לקיום הישיבה והאדרתה. ב"ה אשר מאמצינו נשאו פרי הלולים, והישיבה שעברו עליה משברים וירידות. גדלה והרחיבה את גבולותיה ונעשתה שם ותפארת הישוב, ביחוד מאז בואו של ידידנו הגאון הגדול מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א, רבה הראשי של פתח־תקוה והמחוז, שנעתר לבקשתנו לעמוד שנינו יחד בראש הישיבה ולנהל אותה ברוחניות ובגשמיות.

ישיבת פתח־תקוה, שכתליה מוקדשים לתורה ולתפילה ולהרבית כבוד שמים, על ידי יראת השם טהורה, בהגיית התורה יומם ולילה ובלימוד ספרי מוסר ויראה, הוא בית גדול לישוב וליהדות. בישיבה זו פארן ונזרן של ישיבות הישוב החדש, גדלים ומתחנכים ראשי ומנהיגי ישראל שעל פיהם יעוצבו ויתכוננו הדורות הבאים לתורה ולקדושת ישראל. תפקידים רבים מוטלים עתה על שכם הישיבה להרחיב את ביתה ולבצר את היכלה. הריני בתפילה ממעמקי הלב והנפש כי צור ישראל ישכיל את מאמצינו ויברך את פעלי ידינו, לכבוד התורה ולומדיה המסתופפים במגדל אור התורה של ישיבת פ"ת.

והנני מברך את כל חכמי הישיבה, הרמי"ם והמנהלים, ובראש וראשון ידי"נ הגאון הגדול עמוד התורה מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א הגאב"ד דפתח־תקוה, ותלמידי הישיבה, שיתברכו באושר ועושר וכבוד, ואני תפילה שאזכה לבוא לישיבה להיות מרביץ תורה שם, ואת העיר אברך שיקויים בה, "וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך".

בישיבת פתח־תקוה גדלים ומתחנכים ראשי ומנהיגי ישראל שעל פיהם יעוצבו ויתכוננו הדורות הבאים לתורה ולקדושת ישראל.

מגילת החזון וההגשמה

שמונה מאות תלמידים למדו והתחנכו בישיבת פתח־תקוה במשך עשרים שנות קיומה. מהם היו רבים שהגיעו אלינו עם תלמודם בידם, והישיבה גיבשה את ידיעותיהם ופיתחה את שרשיהם הרוחניים. ומהם היו רבים שבאו אלינו עם ראשית דרכם בתורה, והישיבה עיצבה את דמותם וגידלה את קומתם בתורה וביראה.

כאלו כן אלו יצאו את הישיבה חמושים בידיעות מקיפות בש"ס ובפוסקים, מעמיקי־עיון וחדורי־הבנה, בעלי סברה ותריסין לתורה ולהלכה.

שלש מאות מלומדי הישיבה תופסים כיום עמדות כבוד והשפעה בעולם התורה והיהדות, בשמשם בתור רבנים, רמי"ם, מטיפים, משפיעים, מדריכים, ומנהיגים רוחניים, בקהלות קודש ובישיבות ידועות שם בארץ ובגולה.

ואלו חמש מאות התלמידים הנותרים מהווים חלק ניכר מעמודי התוך של ישראל עם קדושים, בהביאם אל עולם המעשה והיצירה, אל עולם המסחר והממכר, את יושר לבבם ואת נקיון כפיהם במשא ומתן של אמונה והליכות צדק וטוהר.

כאלו כן אלו חושפים את סגולת התורה והיהדות, ומזריחים אור אמונה ואמת על יון המצולה של האנושיות הנסחפת בזרם הבערות והמרמה.

מאתים תלמידים גדולי תורה ואצילי מחשבה מכחות התפארת של ישיבות הגולה הנודעות בפולין ובליטה, העלתה הישיבה לארץ ישראל באמצעות רשיונות עליה שנתקבלו מאת הממשלה לפי מאמצי הישיבה ועמלה. מהם עלו לארץ מן הגולה שלפני וסמוך לחורבנה, ומהם עלו לארץ בשנות המלחמה מן הגולה החרבה ושותתת הדם.

כאלו כן אלו מצאו בישיבה את עוגן הצלתם ומקלט לרוחם, הממשיכים בהדר־קודש את תלמודם וגדולתם בתורה, עדי היותם מאורי ישראל ומדריכיו בתקופה רבת־גורל זו לתורה וליהדות.

יובל העשרים של הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה

מאה ושלשים תלמידים, עילויים ומצוינים, בקיאים וחריפים, לומדים כיום בישיבתנו הקדושה ורואים ברכה בעמלה של תורה, מהם גדולי־רוח ובני־סגולה של ישיבות הגולה המפורסמות, מהם רבי־כשרון וגדולי־הבנה שבאו אלינו מישיבות הארץ, ומהם גידולי הארץ מפינות ונקודות הישוב החדש, אשר אור הישיבה הקסימתם ובאו בהשפעתנו להסתופף במבצרנו הגדול.

כאלו כן אלו תורת ד׳ היא מעוזם, עושות לילות כימים בעיצומה של תורה בהתלהבות־און ובכח התמדה שאין דומה לו, ועתידים הם להוות ברבות הימים את כחות התפארת והסגולה של היהדות.

מאתים תלמידים, — זוהי המטרה הקרובה של הישיבה שאליה היא נושאת את נפשה ומאמציה.

עזוז התורה וארחות קדשה לפי מתכונת הישיבות נודעות־השם, עשו את ישיבת פתח־תקוה למבצר הרוח האדיר ביותר בישוב החדש, שרבים מאד מבני העליה נכספים להתקבל בתוכה, ולהצטרף אל מקדישי חייהם לחזון תחיית רוח־ישראל והשרשת התורה בציון בית חיינו.

אפס, לרגלי מצוקתה הכספית של הישיבה, ולרגלי קשיי איכסון התלמידים במחסור הדירות הקיים, נבצר היה מאתנו לקבל אף חלק מצער מהמתדפקים על דלתות הישיבה וכמהים להתקבל בה.

עתה עם יובלה של הישיבה במלאות עשרים שנה לקיומה, הכריזה הישיבה על הרחבת הקודש על ידי הקמת בנין־פנימיה נוסף, שעם השלמתו הסופית יהווה — יחד עם הפנימיה הקיימת — מקום קליטה למאתים תלמידים.

בדאגתנו החמורה לקיום הישיבה ולהרחבת גבולותיה, מביאים אנו את קריאת הישיבה לעזרה ולהצלה אל נדיבי עם אלקי אברהם בארץ ובתפוצות.

ואנו בטוחים שכאלו כן אלו ייענו ברוח נדיבה ובנפש חפצה לבקשת הישיבה לסעדה ולתומכה, להתחיל את הבנין ולהשלימו.

* * *

הבו לבנים לבנין ישיבת פתח־תקוה —
מבצר העוז של תורת ישראל

הישיבה ומעמדה בישוב

המשתתפים בהערכות:-

הרב י. א. הרצוג

הרב ב"צ מ. ח. עוזיאל

הרב א. ז. מלצר

הרב א. י. פינקל

הרב מ. א. עמיאל

הרב י. מ. טולידאנו

הרב ב. מרקוס

הרב ע. הדאיה

שאו ידיכם קודש לבצור הישיבה והרחבתה ביובלה הגדול

[illegible]

נשיאי הישוב על ישיבת פתח־תקוה

הישיבה ומעמדה בישוב

י. א. הלוי הרצוג
הרב הראשי לא"י

לרגלי חגיגת יובל העשרים מיום הוסד הישיבה הקדושה בפתח תקוה, ובקשר עם המפעל להקמת פנימיה. — הנני מביע את שמחתי הנפשית על שב"ה התקיים מוסד התורה הגדול והקדוש הזה במשך השנים הללו והיה עולה מעלה מעלה, ועתה הנהו אחד מעמודי התוך של לימוד תוה"ק בארץ קדשנו.

יזכרו לטובה ולברכה ראשי הבונים, ה'ה בראש וראשונה הרה"ג הצדיק המפורסם ר' אליעזר שולביץ זצ"ל, ויבדל לחיים טובים וארוכים חתנו הגאון ר' יחיאל מרדכי הר"מ דלומזה שליט"א. אשרי חלקם של המייסדים שנתגלגלה זכות גדולה כזו על ידם ליסד ולכונן מרכז כביר לתורה ולירא טהורה בלב הישוב החדש, בפתח־תקוה אם־המושבות.

ועתה זה יותר מי"ג שנים שבראש הישיבה הגדולה הזאת עומד ידידי הגאון הגדול מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א הרב הראשי בפ"ת, ובימיו עלתה כפורחת ונתגדלה מאד בכמות ובאיכות. ואני יודע ועד, כי בקרתי את הישיבה, הגדתי בה שעורים, וגם נשאתי ונתתי הרבה בפלפולה של תורה עם תלמידי הישיבה הבאים לפרקים לירושלים עיה"ק, ת"ו, והנני אומר בפה מלא שהיא עומדת בשורה הראשונה יחד עם הישיבות הכי גדולות והכי מפורסמות שבארץ ושבגולה, וחיבה יתירה נודעת לה שכן היא מזריחה את אור תורתנו הקד', אור גדול, ומשפיעה מרוחה ומזיו מוסרה השמיימי בקרב הישוב החדש ההולך ובונה את חרבות ציון.

אחינו שבארץ ושבגולה, תנו ידכם, יד רחבה, יד נדיבה, למרכז התורה, הרוח והמוסר הזה, לחזקו, לעודדו, להגדיל תורה ולהאדירה. והרימו תרומות בעין יפה לקרן הקמת בנין הפנימיה, שהוא צורך חיוני והחלטי בשביל הישיבה הגדולה והקדושה הזאת.

ובזכות חיזוק תוה"ק נזכה להגאל מן הפורעניות המתרגשות ובאות על העולם ונזכה במהרה לגאולה קרובה ולישועה שלמה.

ישיבת פתח־תקוה מזריחה את אור תורתנו הקדושה ומשפיעה מרוחה ומזיו מוסרה על הישוב הבונה את חרבות ציון

ב"צ מ. ח. עוזיאל
הרב הראשי לא"י וראשל"צ

מושבת פתח־תקוה שהיא אם־המושבות בארצנו, הקימה בתוכה כמגדל אור המתנוסס לתפארה את ישיבת פתח־תקוה הנהדרה שבה שוקדים בתורת ה' בכל ענפיה המרובים לילה כיום יאיר, כחשכה כאורה, רבנן ותלמידיהון, חבר רבנים וגאונים, אברכים מופלגים ומצוינים. ולעילא מנהון הרב הגאון הגדול, רב כהנא כמוהר"ר ראובן כ"ץ יצ"ו, רבה הראשי של פתח־תקוה, שהוא מסור לישיבה ולומדיה בלב ונפש, ומאיר את עיניהם בשעוריו הקבועים והדרכתו המצוינה.

בעשרים שנות קיומה של ישיבה זאת, הוציאה מתוכה מאורות נוצצים רבנים וגאונים שהם מכהנים בעבודת הקודש בקהלות ישראל שבארץ ושבגולה.

במלאות לה עשרים שנה הגיעה השעה להשלים בנינה של ישיבה גדולה זאת, בהקמת בנין הפנימיה על ידה, כדי שלומדי הישיבה הגדולה הזאת ימצאו בה מנוחה ומחסה בדירה נאה המרחבת את דעתם של תלמידי חכמים העוסקים בתוכה, כמאמרם ז"ל "שמעתתא בעיא צילותא".

והנני מצטרף לדבר מצוה גדולה זאת בקריאתי הנאמנה אל כל נדיבי עם אלקי אברהם חובבי התורה ולומדיה, להשתתף בתרומתם הנדיבה להקמת בית נהדר זה לכבוד ותפארה כראוי ומחויב להרמת קרנה של תורה בארצנו הקדושה. שהיא מקום מרכזה של תורת ישראל מאז ומעולם, כמאמרם ז"ל "אין תורה כתורת ארץ־ישראל", והיא מקום כנוסה של תורה אחרי חורבנן של הישיבות הגדולות בגולה.

אנא נדיבי עם ה', שאו ידיכם קודש, והרימו את תרומתכם ביד נדיבה ונפש חפצה לבנין בית קדוש זה.

וכל העושים והמעשים יתברכו מפי ה' נותן תורה לעמו ישראל בברכה המשולשת בתורה, ועיניהם תחזינה בבנין אפריון ואריאל.

* * *

ישיבת פ"ת הוציאה מתוכה מאורות נוצצים, רבנים וגאונים, המכהנים בעבודת הקודש בקהלות ישראל בארץ ובגולה

איסר זלמן מלצר
(אב"ד ור"מ סלוצק)
ר"מ ראשי לישיבה
וראש המוסד הכללי "עץ־חיים"

באהבה ובכבוד הנני בזה להכיע את ברכתי מקרב לב למע"כ ידידי הגאון הגדול רב פעלים לתורה כש"ת מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א הרב הראשי אב"ד ור"מ לפתח־תקוה והמחוז, לחג היובל החשוב שחוגגת הישיבה הגדולה של פתח־תקוה ומכבדיה הרבים, למלאות עשרים שנה ליסוד הישיבה, נוסף לחגיגת הנחת אבן הפינה להקמת בנין־פנימיה לשם חדרי דירה עבור תלמידי הישיבה.

אין ערוך לכבוד וההוקרה שכל מכבדי התורה ושוחריה חייבים להראות לישיבת פתח־תקוה ביום חגה הגדול, שכן ישיבת פתח־תקוה הרימה את קרן התורה ביסדה בית גדול ונהדר לתורה באם־המושבות פתח־תקוה, אשר ממנה יתד וממנה פינה לכל מי שיש לו זיקה והתקרבות לתורה, ובהשפעת הישיבה מחנכים אנשי הישוב החדש את בניהם ברוח התורה ושואפים לראות מהם גדולי תורה ויראה.

בודאי יתעוררו מוקירי התורה לקחת כל אחד חלק גדול וחשוב בבנין הבית הגדול הזה של ישיבת פתח־תקוה, שמתגדלים בה גדולים ומצוינים שמהם תצא תורה לישראל.

והעושים והמעשים יתברכו בברכה האמורה בהר גריזים, "ברוך אשר יקים את דברי התורה".

* * *

ישיבת פ"ת הרימה את קרן התורה בישוב החדש — ממנה יתד וממנה פינה לתורה ולגדולי תורה בישראל

יובל העשרים של הישיבה הגדולה ישיבת פתח-תקוה

אליעזר יהודא פינקל
ראש ישיבה דישיבת מיר
כעת בירושלם תוב"א

אם המושבות זכתה להיות פתח התקוה והתקומה של תורה ומוסר בישוב החדש, עם הניחה לפני עשרים שנה את אבן היסוד לחיי תורה ויראה בישוב ההולך ונבנה. —

רבות הן מפעלותיה של ישיבת פתח־תקוה, אשר מאז יסודה ועד עתה הריהי מגיהה אור יקרות של גדלות בתורה ובהליכות הקודש של היהדות, ומהווה מגדל־אור רב־זוהר להנחות לצעירי הישוב את הדרך ילכו בה בחשכה איומה זו שירדה על העולם. —

אולם גולת הכותרת ומרכז החשיבות של ישיבת פתח־תקוה היא בשמשה בבואה נאמנה ושלמה מדמות התפארת של ישיבות הגולה המפורסמות, על כל סדרי הלמוד, ארחות החיים, ומגמות השאיפה. —

עמלם הרב של העומדים ליד ההגה של אנית־תורה זו, — ידידי הרב הגאון הגדול מוהר"ר יחיאל מרדכי גורדון שליט"א, יוזם ויוצר הישיבה. וביחוד מאמציו המרובים מלאי מסירות הנפש וההקרבה לביצור הישיבה והרחבתה הגדולה, של ראש הישיבה ומנהלה ידידי הרב הגאון הגדול מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א, רבה הראשי של פתח־תקוה והמהוז, — זכתה לברכת החסד של נותן התורה, לקיים ולבסס את מבצר התורה האדיר הזה המשמש פתח של גידול ועליה בתורה למצויני הישוב, ועוגן הצלה לפליטי הישיבות שמצאו בה מכבר את משכן רוחם, ואשר ברצון ה' וברחמיו הרבים, ימצאו בתוכה ישע ומקום מבטחים רבים מבני הישיבות ששרדו מחורבן הגולה ההרוסה. —

ביום יובלה של הישיבה, הנני נושא ברכה ותפילה שיתן ה' ותוסיפו כהנה וכהנה להגביר חילים ומעמדות לקיום הישיבה והאדרתה, ועינינו תחזינה מהרה בישועת ה' על עמו, להשיב את שבות ישראל ושבות התורה והישיבות הנפוצות בגולות הקרובות והרחוקות לציון בית חיינו, ויקוים בנו, „כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים". —

* * *

ישיבת פתח־תקוה הניחה את היסוד לחיי תורה בישוב החדש — בתוכה ימצאו ישע שרידי התלמידים מהגולה ההרוסה

משה אביגדור עמיאל
הרב הראשי למחוז תל אביב—יפו

כשם שהעיר פתחה בקטנות, לפני ששים שבעים שנה, ונעשתה לעיר גדולה לאלקים, כן ירבו, כך גם כן הישיבה שנתיסדה בה לפני עשרים שנה. ידענו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, אבל לא הרגשנו בחסרונן של ישיבות, גם בחסרונן של ישיבות בהמושבות שנתיסדו בעיקר כדי לקיים את ה"למען ירבו ימיכם וגו' על האדמה", ובשבילם לא נאמר, "והגית בו יומם ולילה" ממש, אלא הנהג בדין מנהג דרך ארץ.

בא הנסיון של "פתח־תקוה" והראה שאם עתידה ארץ ישראל להתפשט בכל הארצות, הנה ראשית היא צריכה כבר בהווה להתפשט בכל הארץ, ולא להצטמצם רק בחלק אחד מן הארץ, לו אפילו בחלק הכי חשוב כמו ירושלים טבריה צפת וחברון כמו שהיו קוראים לזה ד' ארצות דא"י, שכולן כל ד' הארצות יחד הן רק חלק מן הארץ בהא הידיעה, שהראה ד' לאברהם אבינו.

וכשם שראינו בהתחלת יסודה של הישיבה איך שנוהרים שבי גולה ממרכזי התורה שבגולה לקבל תורה מפתח־תקוה, ככה ראינו במשך שנות קיומה של הישיבה, שהרבה חניכים מפתח־תקוה הכניסו תקוה להעצמות היבשות של הגולה, והראו שגם מפתח־תקוה תצא תורה, ממנו יצאו תלמידי־חכמים וכן גדולי ישראל בהרבה ארצות הגולה.

וכשלצערנו נחרבו כל מרכזי התורה בגלות, וכמעט אין לנו שיור רק התורה הזאת שבארץ־ישראל, לא חדלה פתח־תקוה לשמש פתח של תורה לאלה שיבואו בשעריה של תורה בארץ־ישראל.

וסוף־סוף פתח־תקוה היתה הראשונה בתור מושבה, ולא לחנם היא נקראת אם־המושבות, והראשונה גם כן בתור מרכז תורה בישוב החדש.

והבו גודל לראשון!

* * *

יובל העשרים של הישיבה הגדולה ישיבת פתח-תקוה

יעקב משה טולידאנו
הרב הראשי למחוז יפו ותל-אביב

לרגלי חג יובלה העשרים של הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה, ובקשר עם בנין הפנימיה שחושבים להקים לתלמידי הישיבה והפליטים החוסים בצלה, הנני בזה להביע את הערכתי ורגשי החבה שאני רוחש אליה.

פעמים שלש בקרתי בישיבה הגדולה והנכבדה הזו המתנהלת בראשותו של ידידי הגאון הגדול המפורסם כקש״ת כמוהר״ר ראובן כ״ץ שליט״א, ומאד נהניתי לראות זוגות זוגות וחבורות של אברכים המחדדים זה בזה בהלכה, ושוקדים על למודם. באותו מעמד נזכרתי מה שנאמר בגמרא, — פתחיה על הקינין, פתחיה זה מרדכי ולמה נקרא שמו פתחיה שפותח דברים ודורשן ויודע שבעים לשון. כלהו סנהדרין נמי ידעי ע׳ לשון ? וכו׳, אלא דהוה ביה לישני ודרש (מנחות ס״ד),— ופירש המהרש״א שמפני שקינין ופתחי נדה הן הן גופי הלכות קראו שמו פתחיה, שלזה צריך שיהיה חכם גדול ובקי.

ולכן בצדק נקרא שם הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה, לא רק על שם המושבה הגדולה אם־המושבות, אלא גם על שעוסקים בה בגופי הלכות, הלכתא גברוותא כקינין ופתחי נדה וכיוצא בהם. — וביחוד בזמן האחרון שנתרכז בה מספר הגון של פליטים מעמודי התוך שבישיבות הגולה, קבוץ גליות רוחני כזה והתמזגותו בלימוד התורה וגפ״ת הוא בבחינת ״דהוה ביה לישני ודריש״, חזיון מרהיב עין ונפש הוא להביט על מיזוג תלמידים מזרחי— מערבי וליטאי פולני, כולם כאחד מתעסקים בבקיאות וחדוד, ברזל בברזל יחד.

ובשעה זו שהעולם מתגלגל ויורד במדרון מוסריותו ורוחו, מרכז רוחני זה פורש לו לד״א של הלכה שלו ומתרומם אל על בנפשו לדלות פנינים מעמקי ים התלמוד שלנו ששמר על רוח היהדות באלפי שנות גולה.

בטוחני שתלמידי הישיבה הגדולה פתח תקוה, יהיו למקור מפכה ולמעין מתגבר בידיעת התורה להגדילה ולהאדירה בקרב הישוב החדש בפרט, שיצטרך למנהיגים רוחניים כאלה הספוגים רוח המסורת וקניני התורה והתלמוד. הנני אומר לפעלם הגדול ישר ישר. ולכל אלה התומכים בהחזקת הישיבה הגדולה הזו בעבר, בהוה, ובעתיד, תחזקנה ידיהם וישלם להם ד׳ כגמולם הטוב.

* * *

ישיבת פ״ת, מקור מפכה ומעין מתגבר לידיעת התורה והאדרתה

ברוך מרכוס
רב ראשי ואב"ד
ח י פ ה

הנני בזה לקדם בברכה חמה את חגיגת יובלה העשרים של הישיבה הגדולה בפתח תקוה, וגישתה להקמת בנין־פנימיה עבור תלמידי הישיבה ופליטיה.

עינינו שמחות לראות בגדולתה ותפארתה של ישיבת פתח תקוה ובגדולי תלמידיה פרי הארץ לגאון ולתפארת. ישיבת פתח־תקוה, — באר חפרוה שרים. אילן בעל שלשלת ענפים גדולים המוציא פירות הלולים תורה, עבודה, וגמילות חסדים. חניכיה יוצאים מוכתרים בכתר תורה, מוסר, ומדות טובות. ואשרי לה לאם־המושבות שזכתה לאכסניה זו של תורה.

גם ברכה מיוחדת לראש משביר, מגאוני דורנו המפורסמים, אשר מסר את נפשו ממש לקיומה של הישיבה בחומר וברוח, הלוא הוא הרב הגאון הגדול מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א הרב הראשי של פתח־תקוה והמחוז, אשר הודות למסירת נפשו של הגאון הזה וכשרונותיו הכבירים, קיים את הישיבה הזאת. נחזיק טובה להגאון הזה, ונסייע נא לו בתפקידיו הקשים. ונזכה כולנו לראות בהרמת קרן התורה ובנחמת ציון וירושלים בשיבת בנים לגבולם ובישועה קרובה לכלל ישראל.

* * *

ישיבת פ"ת, שלשלת ענפים גדולים המוציאים פרי הלולים — חניכיה יוצאים מוכתרים בכתר תורה, מוסר ומדות טובות

עבדיה הראיה
חבר הרבנות הראשית בפתח-תקוה

לרגלי חג יובל העשרים שחוגגת הישיבה הקדושה בעירנו, הנני מוצא חובה נעימה לעצמי להביע בשמי ובשם כל העדות הספרדיות כאן, את רגשי ברכותינו הנאמנות היוצאות מעומק הלב, להנהלת הישיבה ולגשיאה הגדול הרב הגאון המפורסם כקש"ת מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א, הרב הראשי של פתח־תקוה, ללומדי הישיבה, ולכל בני העיר המשתתפים בשמחה של מצוה.

כי כשם שזכו במשך השנים האלו להרביץ תורה בישראל, להגדיל תורה ולהאדירה, לעשות רבות ונצורות, להוציא ציצים ופרחים, בחורו חמד למאות ולאלפים, גדולים מצוינים ובתורה וביראה ובמעשים, אשר מהם תצא הוראה בישראל, כאשר יעידון ויגידון כל באי השערים המצוינים שפהים מלאו תהלות.

כן יזכו בעתיד להוסיף כהנה וכהנה אלף פעמים, ויחד נזכה לחוג עמה שמיטין ויובלין בתוספת מרובה על העיקר, עד שיקוים בנו מאמר הכתוב, „ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

* * *

ישיבת פתח-תקוה הוציאה ציצים ופרחים, גדולים ומצוינים בתורה, שמהם תצא תורה והוראה לישראל

ידיעות ופירוטים

א. הנהלת הישיבה. –

הנהלת הישיבה כוללת חמשה חברים, שבראשם עומד מרן הרב הראשי לפתח־תקוה והמחוז הגאון רבי ראובן כ"ץ שליט"א.

ב. מספר תלמידי הישיבה, מקומות מוצאם, ומצבם הכלכלי.

בישיבה נמצאים כיום הזה מאה ושלשים בחורים. מקצתם הם מבני המקום, מקצתם הם מערי הארץ הגדולות, ירושלים, תל־אביב, וחיפה. מספר חשוב הם ממושבותיה השונות של הארץ. וחלק ניכר הם פליטים ומנותקים שעלו לארץ מישיבות הגולה הנודעות. –

מלבד המספר המועט של בני המקום, שהישיבה נושאת בעול קיומם רק במידה מסוימת, בהתאם למעמדם הכלכלי של הוריהם, סמוכים כל התלמידים הנותרים על חשבון הישיבה בכל צרכיהם והוצאותיהם.

לשרות הבחורים קיים: –

מטבח הישיבה. המכלכל בשלש ארוחות מזינות ומשובחות ליום את כל בני הישיבה. (המטבח מתנהל בראשות הרבנית הכבודה מרת רייכל כ"ץ תחי').

פנימית הישיבה. ובנין „חפץ חיים" השייך אף הוא לישיבה, שבהם נמצאים שלושים חדרי לינה עבור תלמידי הישיבה, מלבד מספר חדרים בעיר הנשכרים מטעם הישיבה בתור מעונות נוספים.

תמיכה חדשית. הניתנת אחת לחודש לבני הישיבה בסכום של בין לא"י אחת ובין שלש לא"י, בהתאם לצרכיהם של בני הישיבה ודרגתם. תמיכה זו אינה כוללת שום הוצאות מיוחדות, כגון, הלבשה, הנעלה, רפוי, וכו', שלכך מקציבה הישיבה סכומים מיוחדים לפי ראות חשיבות הענין ונחיצותו.

ג. תקציבה החדשי של הישיבה. (הכנסה והוצאה).

בהתאם לפנקסי הישיבה המבוקרים שנה שנה על ידי אישי צבור מהימנים, מגיע תקציב הישיבה הכולל את החזקת המטבח, משכורות, תמיכה קבועה לבני הישיבה, תשלומים עבור חדרי לינה שכורים, וכו', לסך של אלף (1000) לא"י לחודש בערך. ואלו ההכנסה החדשית שמקורותיה הן, תשלומי חבר, תרומות של מוסדות ויחידים, הקצבות פרנציות וועדי־ישיבות בארץ ומחוצה לה, רחוקה בהרבה מלהשתוות עם סכום ההוצאה. מצוקת הישיבה כתוצאה מהפרשי ההכנסה וההוצאה היא חמורה וללא נשוא, שכן חודש חודש מוטל על ההנהלה להאבק קשות לאזן

את תקציבה השוטף המונה גרעון רב.

על אף מאמצי ההנהלה למצוא פתרון רצוי לבעיה כאובה זו, ואף על העבודה המאומצת ומלאת המרץ של מרן הרב הראשי שליט"א, המפנה את מלוא מרצו ורצונו בפעולות עזרה והצלה למען הישיבה, — שקועה כיום הישיבה בעול גדול של חובות, היוצרים שורה של קשיים בלתי משוערים בהחזקת המוסד והנהלתו הרצויה.

ד. דרכי פעולה והשפעה. —

חורבנן של ישיבות הגולה והשמדת לומדיהן, עשתה את ארץ-ישראל לגולת הכותרת של אהלי התורה בישראל. — בחסדי ה' זכו רבים שנמלטו ממוקדי הגולה, לעלות לא"י, ועם בואם מצאו בישיבת פתח-תקוה הגדולה את מקלטם הנאמן בחומר וברוח.

אולם גידולה של הישיבה ורבוי תלמידיה (כ"י), הטילה מעמסה כספית קשה על הנהלת הישיבה, והחריפה במידה רבה את ההוצאה השוטפת. מצד אחד גדלה הישיבה וחרחיבה את גבולותיה, ומאידך, גבר יוקר החיים, ונסתתמו הרבה מקורות תמיכה מארצות הים.

נוכח מצב קשה זה, התחיל מרן הרב הראשי שליט"א בפעולה ענפה ושיטתית בין מוסדות הישוב, אישי צבור, מפעלי תעשיה וכלכלה, שכל גוף יקבל על עצמו את החזקת תלמיד אחד על חשבונו בסכום של שש (6) לא"י לחודש. רעיון זה לשתף בפועל את הצבור הרחב בהחזקת התורה, על ידי העשותו פטרון לבן-ישיבה מסוים, מצא אהדה רחבה בין כל מעמדות הישוב. —

עד עתה נענו לקריאת הישיבה כמה מוסדות וגופי צבור, והישיבה מאמינה כי בהמשך מפעלה זה שיוגבר עתה ביתר שאת, יושיט הצבור את מלוא העזרה לשליחי הישיבה ועסקניה.

נוסף למפעל עזרה זה המהווה את היסוד הראשי לקיום הישיבה, התמסר מרן הרב הראשי שליט"א לפעולה מקיפה של סדור מגביות בערי הארץ ומושבותיה, תחת חסותן של רבני המקום וראשי העיריות והמועצות. מטרת הפעולה היא כפולה: א. — ליצור מעמד קבוע לישיבה על ידי תרומות חברים שנתיות, הניתנות אם בתשלומים חד-פעמיים ואם בשיעורין. ב. — החדרת דבר ה' ותורתו לחוגים הרחבים של הישוב.

עד עתה נערכו מגביות-עם כאלו בנתניה, בסיועו הכנה של רב המקום מוהר"ר א. ורנר שליט"א, ובעזרתו של ראש המועצה מר ע. בן-עמי. מגבית זו, שנעזרה במלוא המסירות וההבנה על ידי בעלי בתי החרשת,

המזכירים, וועדי הפועלים, הפגינה בכינוסי-עם ובעצרות-תעמולה בכל בתי-החרושת של העיר, (בשעת העצרות נפסקו מכונות העבודה וכל המלאכה שבתה), את נצחיות התורה וערכן של הישיבות בישראל בתקופת גורל זו לעמנו.

הישיבה עומדת עתה בפני הרחבת פעולותיה, על ידי הקמתם של ועדים מקומיים בערי הארץ ומושבותיה, שמתפקידם יהא לדאוג להגדלת מספר חבריה הקבועים של הישיבה, ומציאת צנורות הכנסה מתאימים.

ה. קרן הבנין. (בנין הפנימיה החדש).

גידולה של הישיבה החריפה במידה עצומה את המחסור הקיים של דירות ומעונות, סבל התלמידים שעליהם להטלטל ממקום ארעי אחד למשנהו הוא גדול ורב, והישיבה שכבר קבלה את רשיון הבנין והחמרים, ניגשה עתה להקים בנין-פנימיה נוסף, שיכיל לפי שעה עשרה (10) חדרים עבור תלמידי הישיבה ופליטיה. וברצות ה' עומדת הישיבה להרחיב את הבנין לעשרים חדרים נוספים, למען עשותו ראוי לדרישותיה של הישיבה וצרכיה.

(מגבית-עם מיוחדת למען מפעל הקמת בנין הפנימיה, הועברה עתה ברמת-גן, בהשתתפותם החשובה של הרבנים המקומיים, ובראשם האב"ד מוהר"ר ש. ז. לנדרס שליט"א, ובסיועם הנאמן של נשיא המועצה המקומית מר א. קריניצי, ד"ר דב סג"ל, וחשובי ונכבדי המקום. המגבית שקדמה לה מסיבת-כבוד למרן הרב הראשי שליט"א מטעם המועצה והרבנות המקומית, הצליחה במדה מרובה. ורבים מנדיבי העיר הרימו בעין יפה ובמאור פנים תרומות גדולות למטרה הנשגבה הזו). —

עתה, בקשר עם המפעל הזה והעברתו הקרובה ברוב ערי הארץ ומושבותיה פונה הישיבה אל נדיבי הלב בארץ ובגולה, שיואילו לרכוש לעצמם חלק ונחלה בהיכל הישיבה, אם על ידי קנית חדר, שיקרא בשם הנדיב וינציח את זכרו לעד בהיכל התורה של ישיבת פתח-תקוה, — ואם על ידי קנית דלתות, חלונות, לבנים וכו'.

כל נדיבי הלב שיסייעו בתרומותיהם להקמת הבנין באחד מן הסוגים הנזכרים, יוחקו שמותיהם בטבלת-זכרון מיוחדת שתקבע בכניסה לבנין הישיבה.

ו. אגודות וועדי הישיבה בארצות חוץ.

לישיבה ישנם ועדים ואגודות בהרבה מארצות הים, המנהלים פעולות עזרה מקיפות למען הישיבה. בראש הועדים האלו עומדים ראשי רבנים, נשיאי עדה, ואישים מרובי מעש, המושיטים באהבת קודש יד עוזרת לקיום הישיבה ובסוסה בעתותי מצוקה אלו.

משרד הישיבה בניו־יורק. נוסף לועדים והאגודות, ישנה לישיבה משרד בניו־יורק של אמריקה, שבראשו עומד הגאון מוהר"ר יחיאל מרדכי גורדון שליט"א. ר"מ ישיבת לומז'ה. —

המשרד מפתח פעולה רחבה למען הישיבה בין נאמני התורה ונדיבי הלב, ומסייע במידה רבה לרכישת חברים קבועים בעלי זכויות, וקביעת קשר עם חוגי תורמים ונדבנים.

כתובת המשרד: — Y. P. T. P. 55 DELANCEY STREET NEW-YORK N. Y.

בין היתר ראוי לציין את האגודת והועדים במקומות דלהלן, —

1. אמריקה.

א. פיטסבורג. — בפיטסבורג פעילה באופן יעיל אגודת נשים בראשותה של הגב' ליבה שרה סגל תחי', — העוזרת במידה יפה גם למטרת בנין הפנימיה. (אגודת נשים זו רכשה על שמה ומפעלותיה חדר בבנין הישיבה).

ב. ניו־הייוון. — בניו־הייוון קיימת אגודת נשים בראשותה של הגב' בתי' פרידמן תחי', ובסיועה של המיסדת גב' שרה גרוס תחי', — המפתחת עבודה ענפה למען מטבח הישיבה.

ג. דטרויט. — בדטרויט נעשית פעולת עזרה חשובה למען הישיבה באמצעות אגודת הנשים בראשותן של הגבאיות הגב' חשה קיילה בקר, והגב' שרה גולדמן תחי'.

כן קיימים אגודות נשים וועדי עסקנים בערים: — שיקגו, סיוקס, ועוד, העושים עבודה נאמנה וחשובה למען הישיבה ורווחתה.

2. אפריקה.

באפריקה נעשית פעולת עזרה רבת ממדים, באמצעותו של ידידה המובהק של הישיבה, הרב הגאון הגדול מוהר"ר יצחק קוסובסקי שליט"א, רב לאגודות הקהלות בטרנסבל, דרום־אפריקה. — המשקיע מרץ ויזמה להאדרת כחה של הישיבה והקלת סבלה, ולפי השתדלותו נתמנה שד"ר לישיבה הפועל בהצלחה ברחבי דרום אפריקה.

3. מצרים.

תוך פעולות מאומצות עלה בידי הישיבה לבצר לעצמה מעמד חברים קבוע בערי מצרים, הממציאים תרומות שנתיות חשובות לקיום הישיבה. להוקרה מיוחדת ראויה העזרה הנדיבה לישיבה של הרב הראשי של אלכסנדריה הרב ד"ר משה וינטורה שליט"א, וכן מאמציו הרבים של גבאי הישיבה הרב מרדכי שו"ב גולדנבום הי"ו, הטורח ועוסק למען הישיבה במיטב יכלתו והשפעתו.

4. סוריה והלבנון.

בעזרתם של רבני המקום, ראשי הקהלות, ונכבדי הצבור, עלה בידי שליחי הישיבה ליצור לאחרונה כמה ועדי עסקנים, העמלים לכוון את פעולות הישיבה ולרכוש לה חברים קבועים. העבודה שהחלה בה לפני שנתים מתקדמת במידה המניחה את הדעת, ויש תקוה להגברת הפעולות והרחבת רשת החברים והעסקנים.

ז. „ספר הזהב" של הישיבה. –

זה חמש עשרה שנים שבישיבת פתח־תקוה נמצא «ספר זהב» מהודר שבו נרשמים לזכרון עולם כל החברים הקבועים של הישיבה, רוכשי חדרים, ועדי עסקנים, אגודות נשים, ושאר בעלי זכויות ומעמד.

בזמן האחרון הוקדש חלק מיוחד של «ספר הזהב» לציון מסיבות שונות, יובלות, בר־מצוה, נישואין וכו'.

כל הנרשמים בספר זה מקבלים העתקה מההרשמה, נוסף לתעודת חבר גדולה, המותאמת במסגרת הדורה. (נתלית גם על הקיר). –

ח. „ספר הזכרון" של חברי הישיבה.

בישיבה שמור «ספר זכרון» (ערוך בדפים ניידים כפי מספר החדשים והימים) שבו נרשמים שמותיהם של חברי הישיבה הנפטרים, לשם שמירת זכויותיהם בהתאם לתקנות הישיבה.

כל הזכויות שעליהן התחייבה הישיבה, נשמרות במלוא השלמות והקפדנות על ידי שלשה תלמידי חכמים גדולים, (ביניהם אחד מחברי הנהלת הישיבה), האומרים קדיש, עוברים לפני התיבה, לומדים משניות, ומזכירים את הנשמה בשבת שלפני יום הזכרון ובימי מועד ורגל.

מ. מוסדות עזר שונים ליד הישיבה.

ליד הישיבה קיימים שלשה מוסדות עזר המתנהלים על ידי חבר ממונים של בני הישיבה.

א. גמילות חסדים, (גמ"ח). המורכב משני קרנות: «זכרון שניאור» וקרן א. וש. כהן, (שהקציבו סכומי כסף לגמ"ח ליצירת קרן על שמם), שסכום קופתם המשותפת עולה על מאתים (200) לא"י. –

הגמ"ח מחלק מדי שבוע בשבוע הלואות (בלי ניכויים שהם) לזמנים מסוימים בערבותם של בני הישיבה.

ב. תומכי תורה, (ת"ת). שמטרתה היא להושיט תמיכה בהסתר דרך ובצנעה לבני ישיבה עניים, שמצבי חייהם הקשים מאלצתם להזקק לתמיכה נוספת בצרכיהם השונים וההכרחיים.

ג. משמרת-חולים, (מ"ח). המפתחת פעולה רפואית למופת, ומושיטה עזרה מלאה ברפואות, תרופות, סעד לחולה, הבאת רופא, טפול בימי מחלה, — נוסף לציוד מלא של מכשירי רפואה וצרכי «עזרה ראשונה».

י. יסוד הישיבה הקטנה על יד הישיבה הגדולה.

זה שנים שמורגשת נחיצות גדולה בפתיחת ויסוד ישיבה קטנה ליד הישיבה בתור מקום הכשרה לתלמידים צעירים המתעתדים להמשיך את למודיהם בישיבות. עתה עם גבור ההפצרות לפתיחת ישיבה זו, החלטנו בזמן הקרוב ביותר לקיים ישיבה קטנה שאליה יתקבלו צעירים מכל ערי ומושבות הארץ. (בני הישיבה יקבלו את כל צרכיהם בפנימית הישיבה). הישיבה תקבע למכינתה זו רמי"ם מובהקים גדולי תורה ושם, אשר יפקחו וישקדו על התפתחותם של הצעירים וגידולם בתורה, וכן יקבעו לישיבה מורים מנוסים להוראות למודי חול ידועים, כפי שדבר זה נהוג בישיבות הקטנות.

יא. פעולות משרד הישיבה וסדריו.

משרד הישיבה שוקד לקיים קשר מתמיד וקבוע עם צבור תורמיו ועסקניו הדגולים. אלפי מכתבים, חוזרים ורשימות, מומצאים לתורמי הישיבה ועסקניה בארץ ובגולה. שדרי הישיבה מקבלים את מלוא הטיפול וההתחשבות בכוון עבודתם והדרכתה היעילה. המשרד מקיים כרטיסית חברים מסודרת, שבה נרשמות תרומות החברים ביום קבלתן. הכרטיסיה מחולקת לשלש מחלקות: א. — כרטיסית חברי הארץ. ב. — כרטיסית חברי חוץ-לארץ. ג. – כרטיסית עיר פתח-תקוה, – שבה ישנם למעלה משש מאות חברים חדשיים קבועים, התורמים ביד נדיבה למען מטבח הישיבה. (נוסף לסכומי התרומות, נרשמת בכרטיסיה גם תאריכי וסכומי ההתחיבות, ימי הגביה ואופני התשלום, מספרי המכתבים הנכנסים והיוצאים של החבר, ושאר הערות משרדיות). כן קיימים במשרד פנקסים מסודרים שבהם נרשמים כל המכתבים היוצאים והנכנסים, כל קבלה וקבלה נרשמת בספר מיוחד, וסכומי הכספים בקבלות מותאמים בשלמותם עם הסכומים השונים המופיעים בפנקס הקופה. המשרד אינו משהה תחת ידו שום מכתבי תשובה, אשורים, קבלות וכו'.

* * *

ישיבת פתח-תקוה עורק התורה של הישוב החדש ממנה יוצאים גדולי תורה והוראה לישראל

דברי חברי הנהלת הישיבה

הרב אלי' הכהן דושניצר

זכה זכתה פתח־תקוה שבד בבד עם תקיעת היתדות הנאמנים להרחבת הישוב, הקימה בקרבה את מבצר התורה האדיר, ששימש במשך כל השנים האלו תל־תלפיות לתורה ולמסורה, בה גדלו והצמיחו כנפים אשלי רבבי, שיורו את הדרך, דרך התורה והיהדות הצרופה, למרכזי היהדות בארץ ובגולה.

מאז ומקדם היו הישיבות בישראל מבצרי החיים והקיום, שהחזיקו וסעדו את עם ישראל בתקופות הקשות והחמורות ביותר שעברו עליו. בני הישיבות שכל ימיהם ספגו וקלטו לתוכם את מאור התורה והמוסר, היו אבני־הפינה של בנין ישראל שעל ידם ומכחם נמשכה השושילתא דדהבא של תורה ומצוות שפיארה ורוממה את היהדות.

ואם בזמנים כתיקונם כך, בימי חורבן והרס של הריגת מיליונים והשמדת מרכזי התורה על גדולי רועיהם, מה מאד חייבים לעמוד על המשמר במלוא מסירות הנפש שלא תשתכח תורה מישראל, ולהעמיד דור של גדולי תורה והוראה.

בואו ונחזיק טובה לאנשי עירנו פתח־תקוה, שעוד לפני עשרים שנה הבינו את הנחיצות הגדולה להקים באם־המושבות ישיבה גדולה שממנה יוצאת אור התורה לכל בית ישראל. ובפרט הגה"צ ר' אליעזר שולביץ זצ"ל, מיסד ומנהל ישיבת לומז'ה, והרה"צ ר' זרח ברורמן זצ"ל, הידוע בפעליו המרובים ליסוד והקמת התת"ם בכל מושבות הארץ, — הם הם במסירות נפשם וגודל רוחם זכו להתחיל במלאכת הבנין של הישיבה, ולמצוא אחר כך את נדיבי הלב שבאו לעזרה בקודש לסיים את הבית ולהעמידו על מכונו המהולל.

חליפות ותמורות עברו על הישיבה מאז בואה לכונן בארץ בית חיינו משכן תורה גדול שישפיע מהודו ומאור תורתו על הישוב ההולך ונבנה.

אולם גדולים הם חסדי ה', אשר בתקופת השפל שנחתה על הישיבה ואפס עצור ועזוב, נתמנה מרן הגאון הגדול כש"ת מוהר"ר ראובן כ"ץ שליט"א לרב ראשי בפתח־תקוה. ובהנהלתו של הרב הגאון הזה ועתרת חילו לאורייתא ופעולה, גדלה הישיבה והתרחבה מאד, והרבה תלמידים מהמצוינים שבישיבות הגולה באו להסתופף בהיכל הקודש של ישיבת פתח-תקוה.

וברוך אב הרחמים שבימי חורבן ותהפוכות אלו, קיימת ומתפתחת ישיבה מפוארה זו, שממנה תקוה וישועה לקיום התורה ובצרונה לימים שיבואו, עד שנזכה לגאולה השלמה ובנין אריאל.

בישיבת פתח־תקוה גדלו והצמיחו כנפים אשלי רבבי שיורו את דרך התורה למרכזי היהדות

דברי חברי הנהלת הישיבה

הרב משה אריה עוזר

יסוד הישיבה

ירידה ירדה לסנה. הניח כל ההר ושכן בתוך הסנה והסנה כולו צרה וצוקה וכולו קוצים ודרדרים. ראה משה את האש בתוך הסנה והאש אינה אוכלת את הסנה והסנה אינו מכבה שלהביותו. אין הסנה נצמח בארץ אלא אם יש מים תחתיו וראה משה והיה תמה והלך לראות את המופת, אמר לו הקב"ה עמוד! ששם אני עתיד ליתן תורה לישראל. (פרקי דרבי אליעזר)

הדרך המוליכה לגאולת ישראל היא צרה וצוקה קוץ ודרדר, אלא שעל ידי כל אלה עתיד הוא הקב"ה ליתן תורה לישראל.

כך היה במצרים. וכך היה עם חורבן הבית שלא בקשו מהמנצח כי אם את יבנה וחכמיה, באשר העם הבין לאשורו, שכל זמן שיהיה מים תחת הסנה, ואין מים אלא תורה, עתיד הוא הסנה לצמוח ולגדל את שרשיו מחדש.

גם בתקופה איומה זו של חורבן עם ישראל והרס אולפני התורה, אין לנו להתנחם אלא בנאמר, "עת צרה ליעקב וממנה יושע". אמנם מוליכה היא דרך זאת בצרה וצוקה קוץ ודרדר. אבל מעל לכל האסונות האלו נשארה לנו לפליטה ארץ הקודש, כדי שבמקום זה ינטע הסנה, אותו הסנה שאינו נצמח אלא אם כן יש מים-תורה מתחתיו. אותה התורה שקיימה את ישראל בגולה ולא נתנה לצרותיו התכופות לכבות את שלהביות אש הקודש של נשמת העם ורוחו הסגולה.

וחזיון זה ראינו אף עם התיסדות הישיבה בפתח-תקוה בשנת תרפ"ו. היתה זו עת צרה ליעקב של חורבן התורה והיהדות ברוסיה. אולפני התורה נסגרו בפקודת המלכות. מי-התורה שמתחת לסנה נתיבשו. — ובאותו פרק זמן כשזכיתי לעלות לארצנו הקדושה, מה רבתה שמחתי למצוא את חותני הגה"צ רבי אליעזר שולביץ זצ"ל מייסד ישיבת לומז"ה (תלמידו של הגאון וחסיד רבי ישראל סלנטר זצ"ל), טורח ועוסק ביסוד הישיבה באם המושבות פתח-תקוה, ואף זכיתי שישתף אותי ולהיות לו לעזר ביסוד והנהלת הישיבה.

מו"ח זצ"ל בעזרת ידידו הגה"צ ר' זרח ברברמן זצ"ל, בחרו למקום אכסניה של תורה את אם המושבות פתח-תקוה. — תושבי המקום קבלו את התלמידים בשמחה, ובנדבת לבם ניגשו להקים בית לישיבה. באותו זמן שהה באמריקא הגאון הגדול רבי יחיאל מרדכי גורדון שליט"א, ר"מ של ישיבת לומז"ה, במקום שפעל ועשה גדולות ליסוד והקמת הישיבה בפתח-תקוה. עם שובו של הגרי"מ לארץ בשנת תרפ"ז, נתקבל ברוב פאר על ידי תלמידי הישיבה ותושבי המקום. הגרי"מ שליט"א התחיל דואג במלוא כוחותיו להרמת

קרן הישיבה ובסוס קיומה, על ידי שעוריו בהלכה ויזמו את הרעיון של „פרדס התורה", — אולם בשל סיבה משפחתית נאלץ היה לחזור לחוץ־לארץ. –

בשנת תרפ"ט הגיע לארץ הגאון ר' יהושע זליג רוך ר"מ בישיבת לומז'ה, אשר כיהן כאן זמן ידוע כר"מ בישיבה. — אולם בשנת תרצ"ב עם הסתלקותו של מו"ח ז"ל חל מפנה לרע במצב הישיבה. –

במצב שנוצר, שמחו מנהלי הישיבה כאשר בשנת תרצ"ב עלה אל הקודש הגאון הגדול מרן רבי ראובן כ"ץ שליט"א, לכהן פאר בתור רב ראשי ואב"ד בפתח־תקוה, ומיד התקשרו אתו שיעמוד בראש הישיבה וינהלה. הגאב"ד שליט"א התמסר בלב ונפש לבסס את קיום הישיבה. החל נושא בה את שעוריו בהלכה, והודות לגאונותו, מרצו והשפעתו נתרומם קרן הישיבה הן בחומר והן ברוח. –

אור גדול שופע מישיבת פתח־תקוה על הישוב כולו, והיא נושאת ברמה זה עשרים שנה את אבוקת הקודש של אור תורה ונר מצוה בחיי הישוב. אלמלא צרות הזמן היה יובל העשרים של הישיבה צריך להפך לחג גדול לעולם התורה וליהדות כולה, שיוחג בנוכחות־השתתפותם של הרמי"ם הגרי"מ והגרי"ז שליט"א, מיסדי הישיבה. — (הגרי"מ גורדון שליט"א שוהה עתה באמריקה, פתח שם משרד לטובת ישיבת פתח־תקוה, ובגודל השפעתו הצליח לרכוש חברים ותומכים רבים לקיום והחזקת הישיבה). –

עשרים שנה של הרבצת תורה בישוב החדש, כשהעולם חשך בעדנו ומרכזי התורה חרבו, — משמשת לנו ישיבת פתח־תקוה את טל התחיה ומי החיים תחת הסנה, שהעולם סביבו הוא צרה וצוקה קוץ ודרדר. אולם כשיש מים תחתיו, מימה של תורה, מובטח לו לסנה מקום צמיחה והתפתחות בארץ הקודש. –

יסוד הישיבה בפתח־תקוה ועשרים שנה לקיומה, משמעם התבססות למוד התורה בישוב החדש, המעידים על קיומם של ראשית דברי חז"ל, ששם עתיד ליתן תורה לישראל, ומארצנו הקדושה יתפשט שוב אור התורה על כל בית ישראל, ויתגשמו יעוד הנביאים, „כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים". –

* * *

ישיבת פ"ת משמשת טל תחיה ומי חיים תחת סנה־התורה בא"י – כשהעולם מסביבנו הוא צרה וצוקה ודרדר

ציוני דרך בתולדות הישיבה

תרפ"ה–תרפ"ו. ארץ־ישראל החלה לפתוח את שעריה בפני שבי ציון. בניה־בוניה נוהרים בעוז עלומים אל ארץ המכורה להקים את הריסותיה ולהפרות את שממותה. בנין הארץ מכה שרשים של יציבות וקיימא. עמל ישראל מחולל פלאים. אפשרויות הקליטה מתבססות ומתרבות. קצב התעשיה מתגבר. ברכת הקדומים חוזרת בעתרת־ישע לכל פינה ונקודה של הארץ היעודה. –

הישוב החקלאי פורח ומשגשג. המושבות בציון ובתוכן אם המושבות פתח־תקוה, פורצות ומרחיבות את גבולותיהן. רינת החורש והזורע מפלחת מחדש את שדמות המולדת.

* * *

גידול רב־העתידות של הישוב מרנין את לבותיהם של בני ישראל ונוסך בהם תקוה והתלהבות. פלאי היצירה של עם הקדומים המחונן את אדמת הקודש מעלה את ארץ־ישראל למרכז הפסגה של האומה העברית. ובהתנערות רבת ההוד והגבורה של הישוב, מורגש בתוקף ובהכרח הצורך ההחלטי לכונן מרכז תורני למען הדור הצעיר, כדי שיחד עם הרחבת חיי העבודה והמעשה, יתרחבו ויתפתחו גם חיי התורה והיהדות, והבנין הרוחני ילך בד בבד עם הבנין הכלכלי של ארץ האבות.

* * *

בתקופה גדולה זו לישראל ולתורתו, נתעורר הרה"צ ר' אליעזר שולביץ זצ"ל, מייסד ישיבת לומז'ה ותלמיד ותיק של הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל, לקבוע מרכז לתורה בישוב החדש בא"י. כל ימי חייו, וביחוד בערוב יומו, שאף הרב שולביץ זצ"ל לעלות אל הקודש ולייסד בה מרכז של תורה שיזריח מאורו ומטוהר הליכותיו על הישוב ובוניו. עם התפשטות הישוב והתרחבותו בא המועד המוכשר להגשמת משאת החזון להקים בתוך הישוב החקלאי משכן תפארת לתורה וליהדות, להאציל על ידו את רוח ישראל ומוסרו על חיי הבנין והיצירה.

* * *

בשנת תרפ"ו הועברו בראשותו של הרב שולביץ כארבעים תלמידים מישיבת לומז'ה, אשר הוו את גרעין העתיד של הישיבה הגדולה בפתח־תקוה. – „וזהב הארץ ההיא טוב – מלמד שאין תורה כתורת ארץ־ישראל" – והתלמידים

שהיו מצוינים בתורה ובמדות תרומיות, התמסרו בכל חום לבם לתורת א"י. עשו לילות כימים בעמלה של תורה וקדושתה. עלו מעלה מעלה בסולם ההשתלמות של תורה ומוסר. עליהם התוספו עד מהרה מבני ציון היקרים מערי וממושבות הארץ, וקול התורה נשמע ברון בארץ־ישראל המחדשת את נעוריה.

* * *

תושבי פתח־תקוה, שעירם זכתה להוות אכסניה של תורה, שברבות הימים הוציאה לה מוניטין של יקר וגדולה ברחבי עולם התורה והיהדות, ידעו להעריך הערכה חמה וחיובית את גדולת הישיבה ואת הברכה המרובה שהיא מהווה לישוב ולעיצוב דמותו הרוחנית.

ביחוד ראוי להוקרה ולזכר־נצחים מסירות הקודש של הרב הגאון המפורסם מוהר"ר י. א. ציטרון זצ"ל, הרב ואב"ד המנוח של פתח־תקוה, אשר גילה יחס ער ונאמן לצרכי הישיבה, תלמידיה וראשיה. ובמאמצי העיר כולה הושטה מלוא העזרה לקיום המוסד והחזקתו, כינונו וביצורו.

* * *

עם גידולה של הישיבה והעמקת שרשיה בחיי המושבה והישוב, נתעוררו נשיאי העיר בראשותו של הרה"צ ר' זרח ברורמן זצ"ל, להקים בפתח־תקוה בנין רב־מידות עבור הישיבה, שישמש מגדלור של תורה ויראה שאליו ינהרו מצויני הלומדים בארץ ובגולה. נוסדה ועדת בנין מנבבדי המושבה ועסקניה שבתוכה פעלו: – הרב דב ימיני זצ"ל, הר' ישראל דוד ברורמן נ"י, הר' בן־ציון גליס נ"י, והר' יחזקאל רבינסון ז"ל, שהצליחו לאסוף סכומים ניכרים לתכלית הבנין בין נדיבי המושבה והישוב.

* * *

בכסלו תרפ"ו הונחה אבן־הפינה של הישיבה, על מגרש שנדב הנדיב הנעלה ר' חיים משה סלור נ"י מזקני המושבה באחד הרחובות היפים במרכז המושבה. ארבע שנים נמשכה מלאכת הקודש של הקמת הבית ושכלולו. בנין הישיבה המכיל שלש קומות שבו נמצאים עשרים חדרים נוסף לחדר הלמודים המשתרע על פני כל הקומה העליונה, הוא בנין־הארמון היפה ביותר בכל העיר. הקמתו עלתה בשבעת אלפים לירות. הקומה העליונה שבו נמצא אולם הלמודים המפואר, נבנתה כולה מנדבתו של איש אחד מחשובי פתח־תקוה, הר' יצחק הכהן גולדנהירש נ"י, שהרים למטרה זו את הסך של 2500 לא"י. — צדקתם עומדת לעד.

* * *

בסיון תר"ץ חגגה הישיבה את חנוכת ביתה ברב פאר והדר, במעמדם של נשיאי ארץ-ישראל וגאוניה, הגרא"י קוק, הגר"א קלצקין, הגרמ"מ אפשטיין, הר"ש הכהן אהרנסון, זכרון כולם לברכה, ויבלח"ט הגרא"ז מלצר, הגרב"צ עוזיאל שליט"א, ובנוכחותם-השתתפותם של זקני הישוב, חשובי המושבה, עסקני הישיבה, ונבחרי קהל, אשר בדמעות גיל ושמחה ברכו על מימוש משאת נפשם של הקמת בית מפואר לתורה בארץ התורה.

* * *

סמוך להיכל הישיבה נמצא בנין שני שמושבת פתח-תקוה בנתה בשעתה בתור דירה להגה"צ בעל ה„חפץ-חיים" זצ"ל בהתעתדו לעלות לארץ ישראל. אחרי שעליתו לארץ לא יצאה אל הפועל נמסר הבנין מטעם ועדת הממונים לישיבת פתח-תקוה. בבנין זה נמצא מטבח הישיבה, חדר האוכל הגדול, חדרי הרחצה, וכו'. בשנות תש"א-ב העלתה הישיבה קומה נוספת לבנין, המכילה עשרה חדרים המשמשים בתור מעונות וחדרים לתלמידי הישיבה.

* * *

בתרפ"ז שהה בארץ-ישראל הגאון ר' יחיאל מרדכי גורדון שליט"א מיסד וראש הישיבה בלומז'ה, ששב ממלאכותו הגדולה לטובת הישיבה באמריקה, במקום שייסד כמה אגודות נשים וועדות. בסוף אותו קיץ חזר הרב גורדון לפולין, ובמקומו בא גיסו הגאון ר' יהושע זליג רוך שליט"א.

* * *

שנת תרפ"ט-תרצ"ב שנות שפל ומשבר הן לישיבה, המצב בא"י שהלך והחמיר צימצם במידה מרובה את אמצעי הקיום של הישיבה. הרב הגאון י. מ. גורדון שליט"א נשאר לפי שעה בחו"ל. אף הרב הגאון י. ז. רוך הוכרח לחזור לפולין. הרה"צ א. שולביץ שלעת זקנתו קבע את מושבו בירושלים נפטר בשנת תרצ"ב. מקורות ההכנסה נתדלדלו. התלמידים נתמעטו. ועל אף מסירות הנפש של המנהלים, הגיעה הישיבה לידי משבר חמור.

* * *

במצב קשה ומדוכדך כשהשיגי העבר של הישיבה פחתו ודעכו, שמחו מנהלי הישיבה כאשר בחורף תרצ"ב הגיע לפתח-תקוה הגאון הגדול רבי ראובן כ"ץ שליט"א, לכהן פאר במשרת רב ראשי ואב"ד באם-המושבות. ראשי הישיבה התקשרו מיד עם הגאון המרא דאתרא ששמו הלך לפניו בעולם התורה והיהדות, שינהל יחד אתם את הישיבה הנאבקת על קיומה. הגאון הרב

הראשי, שמעודו כמהה נפשו לסביבה של תורה ולומדים, ראה בהצעה זו כר נרחב לפעולתו הרוחנית ברוכת השפע והיצירה, וגעתר להכנס בעול הישיבה ולעבוד למען התפתחותה בחומר וברוח.

* * *

שנות תרצ"ב ואילך ראו את העבודה רבת הפנים של הרב הראשי שליט"א, שהפנה את מיטב מרצו ואת כשרונותיו המזהירים לבסוס הישיבה ומתן כוון של גדלות לכל מהותה וסדריה. הודות ליגיעו ועמלו, טרחו והשתדלותו, הורם קרן הישיבה, רבו הכנסותיה, וגדלו־העשירו אמצעיה. שעוריו בהיכל הישיבה, העלו בבת-ראש את רמת הישיבה ומעמדה ועשוה למקום גידול והשתלמות. בני התורה התחילו מתקבצים ובאים מכל פינות הארץ וישוביה. הישיבה הלכה והתגבשה ושמעה יצאה לתהלה והוקרה בכל רחבי הגולה.

* * *

שאיפתו רבת המאמצים של מרן הרב הראשי הגר"ר כ"ץ שליט"א לגבש את אופי הישיבה ולשוות לה מעמד של תפארת בעולם הלומדים, מצאה הד עמוק בישיבות הגדולה הנודעות של פולין וליטה. באותו פרק זמן החלה הישיבה במאמצים מיוחדים להשגת רשיונות עליה מאת הממשלה לשם העלאת תלמידים אל הארץ מישיבות הגולה. — ואמנם כשמאמצי הישיבה הוכתרו בהצלחה ונתקבלו קרוב למאתים רשיונות עליה מאז שנת תרצ"ב ועד לפרוץ המלחמה, נחטפו ממש הרשיונות האלו על ידי בחירי התלמידים של ישיבות מיר, גרודנה, קמניץ, לומז'ה, רדון, קלצק, בידעם נאמנה כי ישיבת פתח־תקוה תהווה למענם מקלט של הצלה ועוגן־עליה להמשכת תלמודם.

* * *

עם החלמתה של הישיבה מהמשבר שעטה עליה, ועם האופקים החדשים שנתגלו לסניה תודות למרץ והעמל שהושקע מעתה בישיבה, הגיע מרן הגאון שליט"א לידי מסקנה, שאין ישיבה גדולה בעלת מעוף ובעלת שגב, שתעודתה מכוונת להטביע את חותם היהדות והתורה על הדור הצעיר ההולך וגדל בארץ האבות, בלי מחנך מוסרי גדול ורב־מידות. לפיכך הזמין למשרה זו את אחד מגדולי המוסר וההשפעה הרה"ג הצ' ר' יחזקאל לוינשטיין שליט"א והלה נענה ברצון ובשמחה להזמנת הישיבה. ומאז שנת תרצ"ו משמשת ישיבת פתח־תקוה את מרכז המחשבה המוסרית, למודה, ועיונה, בישיבות ארץ־ישראל.

* * *

תקופת זוהר הגיעה לישיבה. גדולי תורה ורוח ממיטב בני הסגולה של ישיבות הגולה התחילו מגיעים לישיבה. עשרות תלמידים מערי הארץ וממושבתיה התחילו מתדפקים על דלתי הישיבה ונכספו להתקבל בתוכה. עזוז התורה גבר. הליכות בני התורה עוררו הערצה וכבוד בעיני הדור ובוניו. השפעת הישיבה לעיצוב חיי הישוב החדש הלכה ונשאה פרי הלולים. וישיבת פתח־תקוה הפכה להיות הישיבה של הישוב החדש, שעיני הדור נשואות אליה כאל משכן התפארת של חיי תורה, מוסר, ויהדות, שממנה בנין ותקומה לישראל ולארצו.

* * *

שנות תש״ב ואילך ראו את הישיבה בתפארתה ובפריחתה. עם גידולה המתמיד של הישיבה והרחבת גבולותיה, חוזקה ונתבצרה גם הנהלת הישיבה. הגה הישיבה נמסר לידים מהימנות ואמיצות. כחות תורניים מובהקים, אריות של הדור העתיד, נטו את שכמם לשאת בעול הישיבה. קול התורה התגבר. תהלת הישיבה גדלה. והתפתחות הישיבה בעתיד מובטח לה שתלך מחיל אל חיל.

* * *

כך הולכת הישיבה ומתפתחת בצעדים מהירים ומבוססים. הישיבה במעמדה רב־הזוהר תופסת כיום ללא ספק את עמדת החלוץ של מבצרי התורה בארץ. אור גדול של קדושת היהדות והתורה שופע ממנה על הישוב וארחות חייו. בתוכה מרוכזים גדולי התלמידים של הארץ והגולה הממשיכים את השתלמותם בתורה ובמוסר, לפי סדרי ומתכונת הישיבות מדור דור. תלמידיה משמשים בתור אישי התורה והרוח בקהלות קודש ובישיבות גדולות הנושאים ברמה את אבוקת הקודש של אור תורה ונר מצוה בתוך מערכת חיי הבנין והיצירה של הישוב. ומישיבת פתח־תקוה פינה ויתד לאורה של תורה ויהדות שתאיר באור תשועה לשארית פליטת ישראל ולציון מרכז בית חיינו.

* * *

ישיבת פתח־תקוה נושאת ברמה את אבוקת הקודש של אור התורה, בתוך מערכת חיי הבנין של הישוב החדש

ראשי מוסדות ומועצות
על ישיבת פתח־תקוה

המשתתפים בהערכות:-

"ועד הישיבות בא"י" —
הרבנים ז. סורוצקין, ח. מישקובסקי

"קהלת" —
הרב מאיר ברלין

עירית פתח־תקוה —
י. ספיר, ראש העיריה

מועצת עיר נתניה —
ע. בן־עמי, נשיא המועצה

המועצה המקומית רמת־גן —
א. קריניצי, נשיא המועצה

ועד הישיבות בארץ־ישראל / הרב זלמן סורוצקין, הרב חזקיה מישקובסקי } ההנהלה

אשרי חלקה של ישיבת פ"ת, שזכתה לירות את אבן הפינה לקיום הישיבות בישוב החדש, ואשר ממנה יסוד ומסד לקיומה של תורה בישוב ההולך וגדל.

רבות וגדולות הן פעולותיה של ישיבה גדולה זו, (בכמות, — לפי מספר תלמידיה, ובאיכות, — בהיותה בית שמגדלין בו תורה, מגילה כז) אשר במשך עשרים שנות קיומה עלה בידה הזכות להאציל מהודה ומאור תורתה על עיצוב דמותו הרוחנית של הישוב החדש, הכניסה אוירה של תורה ומצוות בחיי הישוב, הרחיבה וחיזקה את החינוך היסודי של תורה ומסורת בהרבה מנקודות הישוב, ומכחה נוצר הווי של תורה וחיי ישיבה בארץ־ישראל. זאת ועוד, — ישיבת פ"ת הצליחה להמשיך בארץ הקודש את ההיקף החיוני של ישיבה גדולה כצורתה המושלמת בגולה, בכל הזיו וההדר, בפתוח כשרונות תלמידיה, בשגשוגה של תורה ועמלה, בדרך הלמוד וארחות חייה.

הודות ליתרונות יקר אלו ראו כולם בישיבת פתח־תקוה את הישיבה המסורתית של מרכזי התורה במלוא העזוז והתפארת, ומשום כך נמשכו לביתה כל בני הישיבה גדולי התורה והכשרון שזכו להגיע בשנים האחרונות אל הארץ מישיבות הגולה. כל היודע באיזה גאון והערצה מזכיר בן ישיבת פתח־תקוה את ישיבתו, יוכל לקבל מושג מערכו וגדולתו של היכל תורה זה, הנושא ברמה את אבוקת התורה ואורה המזהיר בלבו של הישוב החדש.

ברם זכורים לטוב, ידידנו הגאון הגדול רי"מ גורדון שליט"א, יוזם ויוצר ישיבה זו בתור סניף לישיבת לומז'ה, וידידנו הגאון הגדול רבי ראובן כ"ץ שליט"א, הרב הראשי אב"ד ור"מ לפתח־תקוה והמחוז, אשר ברוב מרצו ועמלו הרחיב וביצר את הישיבה, והעלה אותה לרמתה הגבוהה להיותה תפארת הישוב וגאוותו.

ביום יובלה של הישיבה עם מלאות עשרים שנה לקיומה, שולח לה "ועד הישיבות באי"י", — המוסד המרכזי של הישיבות באי"י — את ברכתו הנאמנה אל ראשי הישיבה ומנהליה, תחזקנה ידיכם! וכשם שפתח־תקוה זכתה להיות "אם המושבות" כן תזכה להמשיך להיות "אם הישיבות" בישוב המרחיב את גבולותיו, ואשר אחרי השואה האיומה של חורבן קהלות הקודש והיכלי התורה בגולה, הרי רק בגידולו של הישוב על פי התורה והמסורה תלויה כל תקוותנו לעתיד, עד ירחם ה' את עמו, ארצו, ונחלתו.

ישיבת פ"ת — אם הישיבות ואבן הפינה לקיום התורה בישוב המרחיב את גבולותיו

„קהלת"
(קרן הרמת למוד התורה)

/ הרב מאיר ברלין

שמחתי לדעת כי עברו כבר עשרים שנה של הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה, שידידי ומכובדי הגאון המפורסם, מרביץ תורה ומגדיל פעולה, הגר"ר כ"ץ שליט"א, עומד בראשה. הימים חולפים, השנים עוברות ואין איש שם אל לב. וטוב לדעת ולהודיע כי יש מוסד גדול המקיים את תפקידו זה עשרים שנה, והמוסד הזה הוא זכרון לאותן הישיבות החשובות אשר היו בליטה ובפולין, ועכשיו, אוי לנו, אינן.

חשובה היא ישיבת פתח־תקוה, כי עלה בידה להכניס לתוכה צעירים רבים בעלי כשרון וראויים להיות גדולים בישראל. גדולה היא החגיגה על שם העבר, ואם יעלה בידי הישיבה למלא את שאיפתה להקמת בנין נוסף לרווחתם של בני הישיבה המהוללים, יהא גדולתו של היום גם על שם העתיד.

לרגלי מצבי, בגוף ובנפש, קצרה ידי להביע בארוכה את אשר עם לב בהגיגי על אודות ישיבה גדולה וראויה לשמה בארצנו הקדושה ובימינו אלה. ועלי להסתפק בקצרה, בברכה משולשת, בשם „קהלת" שיש לה העונג לתמוך בישיבת פתח־תקוה על ידי תמיכות מסוימות לבחירי התלמידים, בשם „מפעל התורה", אף כי אין „שייכות" לישיבת פתח־תקוה אליו, אבל המטרה אחת היא הגדלת כבוד התורה והרחבת ידיעת התורה, וגם בשמי הפרטי: —

יהא ה' הבוחר בציון עם הגאון הרב הראשי לפתח־תקוה, ועם כל המסייעים בידו להקים את הישיבה החשובה הזאת מתוך הרחבה, ולפתחה ולהגדילה כהנה וכהנה, ותרבינה עוד ישיבות גדולות בינוניות וקטנות בארצנו הקדושה, ותהא התורה בציון מצויה כבימי חזקיהו בשעתו, ונזכה כולנו גם למלכות ישראל בימינו בקרוב.

* * *

ישיבת פ"ת זכרון היא לישיבות הגדולות שהיו בליטה ובפולין — בתוכה לומדים רבים העתידים להיות גדולי ישראל

עיריית
פתח - תקוה / י. ספיר / ראש העיריה

הנני שמח מאד לברככם למלאות עשרים שנה לקיום הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה.

מאז הנחת היסודות של פתח־תקוה על ידי ראשוני מיסדיה ועד עתה, שמרה על דמותה וצביונה המסורתיים.

הקמת הישיבה הגדולה כמרכז תורה אדיר, הנה המשך נכון לרוח המיסדים והממשיכים.

ברצוני לציין מתוך הערכה והוקרה את חלקו הרב של כב' הרב הראשי בפ"ת והסביבה הרב ר' ראובן כ"ץ שליט"א ביסוד הישיבה והעבודה הקשה והמסורה שהוא משקיע ללא לאות בהחזקתה ובהרמת קרנה.

שמחתי לשמוע, כי הנכם מתכנים עתה הרחבה נוספת של הישיבה והגדלת מספר תלמידיה. בטוחני, כי הישיבה תהיה בעתיד כמו בעבר, — לשם ולתפארת לפתח־תקוה ולישוב, ותשמש מרכז נאמן לתורת ישראל ורוח ישראל. משוכנעני שכל הצבור ידע להעריך את המפעל הגדול וישתתף ביד רחבה בהחזקתו והרחבתו.

* * *

מרכז התורה האדיר של ישיבת פ"ת תפארת הוא לעיר ולישוב, השתתפו ביד רחבה להחזקת הישיבה והרחבתה

מועצת עיר נתניה / ע. בן עמי / נשיא המועצה

שמחתי לשמוע כי מלאו עשרים שנה לישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה, זה משכן התפארת של רוח ישראל.

הנני שולח לכם את ברכתי הנאמנה בהזדמנות זאת. —

תוסיף הישיבה לשמור על הגחלת ולהגדיל תורה עוד רבות בשנים לשמחת ידידיה הרבים והישוב כולו.

* * *

המועצה המקומית
ר מ ת - ג ן

א. קריניצי / נשיא המועצה

שאו את ברכתנו הנאמנה ליובל העשרים של הישיבה הגדולה המתנוססת לתפארה בתחומי העיר פתח־תקוה, אם־המושבות בארץ.

מאז ומתמיד שמשה הישיבה את «בית היוצר לנשמת האומה» ואנו מאמינים שגם כאן בארץ אבות, השבה לתחיה, הישיבה כמוסד תורני, תתפוס את מקומה הראוי לה באמת בחיי הרוח של האומה ותעניק לנו ערכים גדולים מן המעין המבורך של מקורות ראשונים כדי לעודד ולחזק את רוח האומה במולדת.

ולבסוף, אנו מאחלים לכל העוסקים בהרמת קרנה של הישיבה הגדולה, כי הברכה תהא שרויה בכל מעשי ידיהם, אמן!

* * *

ישיבת פ"ת המתנוססת לתפארה בתחומי אם־המושבות תחזק את רוח האומה במולדת ממקורות מעינה הברוך

ראשי עיר פתח־תקוה על הישיבה

שלמה שטמפר
מ"מ ראש עירית פתח־תקוה

בלב שופע שמחה הנני מתכבד להביע את רגשותי הנאמנים למנהלי הישיבה הקדושה בפתח־תקוה, בהזדמנות יובלם הגדול במלאות עשרים שנה להוסדו של מרכז התורה הגדול הזה בישוב החדש.

שמחתי רבה מאד לראות כי הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע, וקול התורה נשמע בעוז בארצנו הקדושה על ידי מבצר התורה הגדול של ישיבת פתח־תקוה, המתנוסס לכבוד ולתפארה בעירנו זו.

ברכתי והערצתי מקרב לב למעלת כתר התורה רבנו הגאון ר' ראובן כ"ץ שליט"א, הרב הראשי אב"ד ור"מ דפתח תקוה, לעוזרים ולמסייעים בתפקיד הגדול של הפצת תורתנו הקדושה והטהורה.

יתברכו מה' העושים והמעשים לטובת הפרחתו של המפעל הקדוש הזה, אשר לאחר חורבנן של מרכזי התורה בגולה, נשארו לנו רק איים בודדים לתורה, שמהם ועל ידם ידליקו שוב בישראל את אש תורתנו הקדושה.

ואני תפילה, כי כשם שראשיתכם היתה מצערה, כן אחריתכם תשגה מאד לתפארתו של הישוב, העם, והארץ, ונזכה לראות במהרה בשוב ה' את שיבת ציון בביאת משיח צדקנו.

* * *

ניצני התורה נראו בישוב החדש על ידי ישיבת פתח־תקוה — עשה להפרחת הישיבה שממנה ידליקו בישראל את אש התורה

אגודת
נחלת ראובן / בן ציון גלים / מזכיר האגודה
פתח־תקוה

באחד מימי הקיץ, זכתה שוב מושבת פתח־תקוה, (כפי שנקראה אז), לאחד מבקוריו של הרה"צ הר"ר זרח ראובן ברברמן זצ"ל, מייסד ובונה התתי"ם בכל מושבות הישוב החדש.

בקוריו היו תמיד משרים רוח של חג במושבה, שכן תמיד היה בואו קשור עם הקמתו של מפעל תרבותי־דתי חשוב. ואמנם אף בבקורו זה נשא בחובו רעיון גדול ורב־עתידות לישוב.

בקבלת הפנים שנערכה לכבודו בבית בנו הר' ישראל דוד נ"י, השתתפו מסלתה ומשמנה של עסקני פתח־תקוה, ביניהם הר' דב ימיני, ר' פנחס מאירי, ר' דוד לייכטונג, ר' יחזקאל רבינזון, זכרון כולם לברכה. ויבלח"ט ר' י"ד ברברמן, ר' ליפא וינצקי, ר' קופל ויסוקר הי"ו, ורושם הדברים האלו. — במסיבה זו ייחד את הדבור הרה"צ ז"ר ברברמן זצ"ל על הצורך הגדול להקים באם־המושבות מרכז תורה שיזריח אור תורה ודעת ה' על כל הישוב החדש.

עוד מלפני כן, עם התעוררותם של תלמידי הישיבות על רמי"הם לעלות לא"י, הועברה חלק מישיבת לומז'ה בראשותו של הגה"צ ר' אליעזר שולביץ זצ"ל לארץ־ישראל ובחרו מקום לאכסניה של תורה את אם־המושבות. הישיבה נמצאה אז בדירת ארעי בבנין שנבנה לפי השפעתו של הרה"צ ברברמן זצ"ל למען ה"חפץ־חיים" זצ"ל שעמד לעלות לארץ. וכעת התעורר לגשת לבנות מקום לד', היכל מפואר של תורה שישפיע מאורו על כל הישוב.

באין אומר ווכוחים, נגשו בו במקום לפעולות של ממש, ואף תיכנו את תכניות הבנין שלפי המשוער צריך היה לעלות לסך של 1200 לא"י. רבים מהנוכחים משכו בכתפיהם ותמהו מהיכן יושג הון רב זה (כפי ערך הכסף אז), אולם הרה"צ ברברמן זצ"ל לא נתן להסוסים להשתלט ובהשפעתו העצומה האציל מרוחו על המסובים לבלי להרתע.

הר' חיים משה סלור נ"י, נדב מגרש מפואר בפינת הרחובות מונטיפיורי־הרצל, נוסף על נדבתו הקודמת של מסירת מגרש עבור הת"ת "שארית ישראל" ובנין ה"חפץ־חיים", ומיד נגשו להקמת הבית. עם גמר הקומה התחתונה, שבה נמצאים רק חדרי האיכסון של התלמידים, כבר הושקע בבנין למעלה מאלפים לא"י, וכמעט שאמרו נואש להשלים את הבית ולגמור את ההיכל של התורה. במצב קשה זה, שוב בא הרה"צ ברברמן זצ"ל, ובהשפעתו

הכבירה הרימו הנדיבים החשובים ר' יצחק הכהן גולדנהירש ורעיתו בתיה נ"י את הסך של אלפים וחמש מאות לא"י, סכום שהיה למעלה מיכלתם, ומנדבתם זו נגמר הבית שעומד כעת לשם ולתפארת. —

הרבה תקופות עברו על הישיבה. תלמידים הלכו ותלמידים באו, אולם הדמות הנכונה של הישיבה עוד טרם עוצבה, שכן עדיין לא נמצא איש שבמרצו הכביר יביא את הישיבה לגובהה הראוי מכל הבחינות. עד שבא המרא דאתרא מורנו ורבנו הגאון ר' ראובן כ"ץ שליט"א, והצליח לרומם את הישיבה ולהכניס בה רוח של חיים. הרב הראשי שליט"א קבל על עצמו את העול המלא של הוצאות הישיבה, וכאב לבניו הריהו דואג לתלמידים, לאכסנתם, כלכלתם, הלבשתם, שכירת דירות, תקון חדרים, וציוד הרהיטים. אף הרבנית תחי' קבלה לידה את הנהלת מטבח הישיבה, וכל אותן השנים ואף עתה בעחותי המלחמה, עינה פקוחה בדאגה שלא יחסר לתלמידים דבר.

מאז הלכה הישיבה והתפתחה בצעדים מהירים. תלמידים מכל חלקי הארץ נוהרים אל הישיבה לשמוע לשעוריו של הגאון המרא דאתרא המפורסמים בעולם הלומדים מספריו הגדולים בהלכה ואגדה. הגאון מוהר"ר כ"ץ שליט"א גם הביא לישיבה את המשגיחים הנודעים בעולם הישיבות בחוץ־לארץ, דאג לסידורם ולקיומם, כדי שיוכלו להתמסר בלב ונפש לחנך דור של דעה שישמשו מורי דרך לעם בתקופה קשה זו לישראל. ואמנם רבים יצאו מן הישיבה מעוטרים בתורה ובמוסר, ומשמשים בתור רבנים ומשגיחים בישיבות גדולות ומפורסמות בארץ ובגולה. מזלה של פתח תקוה גרם לה, שזכתה למרא דאתרא בגאון אדיר זה, שנטל על שכמו את כל דאגת הישיבה הן בחומר והן ברוח. ורשאית היא פתח־תקוה להתפאר בהיכל התורה המפואר שבתוכה, שקול התורה אינו פוסק בו, ואף בלילה נשמע הד הקול החודר כליות ולב בניגון העצוב והמסורתי במרחקי העיר. לא פעם נשארים המטיילים עומדים בלילה מסומרים אל מקומם מהמתיקות הממלאה אותם בשמעם את קול התורה היוצא מפי מאת המתמידים שנטשו את חיי עולם הזה, והתמסרו ליצור כאן את נשמת האומה, שהיא היסוד והמסד לקיום העם.

אכן אשרי לעיר שככה לה !

ישיבת פתח-תקוה היסוד והמסד לקיום העם -
קיים את תלמידיה המעוטרים בתורה ובמוסר

אחוד בתי כנסיות בפתח־תקוה / **הרב שמעון כ"ץ** / חבר מועצת עירית פ"ת

בן עשרים לרדוף ...

מלאו עשרים שנה לקיומה של ישיבת פתח־תקוה.—עשרים שנה של אור־תורה באם המושבות בפרט ובישוב החדש בכלל. זכות הבונים והמיסדים הראשונים שהניחו את היסוד בבנינה בקדושה ובטהרה, עמדה לה לעיר שתוקם בה ישיבה מפוארה, שלא זו בלבד שהאצילה מרוחה על חיי פתח־תקוה, אלא אף פירסמה את שם העיר במרחקי וברחבי היהדות, בתור מרכז תורה ממדרגה ראשונה.

הישיבה הגדולה בפתח־תקוה, הנהה פאר וכבוד לעירנו, נזרה והודה. בימי חושך ואפלה אלו, כשהיהדות כולה כמהה לאור, אין לנו שיור רק התורה הזאת, אשר אורה הוא האור היחידי שבכחו להגיה את חשכת עולמנו, כפי דברי הכתוב, "כי אשב בחושך ה' אור לי".

ואלמלי היתה התורה נר לרגלנו, וארחותיה היו ממלאים את חדרי לבות הנוער שלנו, כי אז היינו משתחררים מהרבה צער ותלאות, ומצבנו בארץ היה טוב ומזהיר יותר מכל הבחינות. ואם ברצוננו לשפר את דרכי הישוב והעם, הרי דבר זה יוכל לבוא רק בהחדרת אור התורה והדת בקרב הנוער.

עשרים שנה של מרכז תורני בישוב החדש, מהווה תקופה חשובה בתולדות הישוב.

גדולתה של פתח־תקוה שקיימה בתוכה אכסניה זו של תורה, עדות היא לחיוניותה היהדותית של פתח־תקוה בכל תקופותיה, ורוח זו תעמוד לה לעירנו גם בהווה וגם בעתיד.

בן עשרים לרדוף, — לעזור במלוא הכוחות לפתח את הישיבה, להגדילה ולהרחיבה, וברוך אשר יקים את התורה הזאת.

* * *

ישיבת פ"ת פירסמה את שם העיר ברחבי היהדות כמרכז תורה־סייע במלוא הכוחות לפתח את הישיבה, להגדילה, ולהרחיבה

אליהו אבי-שאול

עשרים וארבע שעות בישיבת פתח־תקוה

(מתוך אספקלריתו של בן־בית בישיבה)

עטור פרדסים, מתנשא בגאון ארמון־התורה של ישיבת פתח־תקוה. שלש קומות לארמון רב־ההדר. קומת מרתף, קומת קרקע, ומעל להן קומת אולם ענקי, מלופף חגורה של מרפסות וגזוזטראות. בחזהו נשען הוא הבית על שלשה עמודים גדולים, שאליהם מוליכות שש מדרגות אבן רחבות. ולראשו רכובה כיפה עגולה משובצת בירכותיה זגוגיות־פסיפס ססגוניות. חלונות רחבים שמעליהם קרועים אשנבים עגולים מבריחים את הבית כולו מארבע רוחותיו, עד שבלילה, עם הדלק נברשות החשמל המרובות, דומה הוא הארמון למרחוק לאנית־ענק גדולה המפליגה לה באוקינוס שטוף זוהר.

הרחק הרחק, ובחלל נישאים קולות מתוקים־נוגים השופעים בחום מן ארמון־התורה וממלאים את הלב עדנה ורוך. עוברים ושבים לא אחת נעצרים כבאורח קסם ליד המקום המקודש הזה, כדי להאזין לצלילי הנשמה המלהיבים והמרתקים הבוקעים מכאן ברון חיים ועלומים. ואכן, — הדור ורב תפארת הוא הבית הזה, בו אוותה לשכון פאר ישיבת פתח־תקוה נודעת התהלה.

בעלותך במדרגות הבית, ולעיניך מתגלה ביפעת־הוד אולם הלימודים רב־המידות, שבקצותיו מתפרדים שני חדרי הרצאות. שמונה עשרה שורות ספסלים סדורות לאורך האולם משני עבריו, שבאמצעיתו קבועה בימה של כנסת. בירכתי האולם משתרעים ארונות ענק מרובי מדפים, שבהם מכונסת ספרות תלמודית יקרת המציאות. שקועים בתלמודם יושבים־מתנועעים בני הישיבה ליד עמודיהם, כשהם ממתיקים את עיונם רב־העימוק בשברי ניגונים שובי לב.

לפניך, — ראשים מורכנים על גבי הגמרא בעין הרה פירכות. גווים מתנצחים בעוז במחלוקת של רש"י ותוספות. בהונות פולחות את האויר בשיזור קושיה מחודדת. ידים סופקות בחדווה עם יישוב תיובתא חמורה. קולות מתפלפלים מבריקים ומבזיקים מחבר לחבר ומספסל אחד למשנהו. זוגות שקועי עיון מתדיינים בחום נפש אגב הליכה מתונה בינות למעברות האולם. חבורות מתכנפות בשקלה וטריה רבת בקיאות וחריפות. איבעיה קשה שנשאלה בקצה האולם, עברה את דרכה ברחף־כנפים על פני הישיבה ועשתה אותה כמרקחה. מגלגלין בש"ס, רמב"ם, ראשונים ואחרונים, בחריצות וביסודיות. ראיה נשלבת בראיה. הוכחה מתחשלת בהוכחה. ועל הכל נסוכה

בהירות ועמקות. אכן, – דומה היא הישיבה לכורת של דבורים שאינה פוסקת מלהמות ולשקוד על המלאכה.

בדמדומי השחר, עוד לפני שניתן להכיר בין תכלת לכרתי, וקומץ בחורים כבר מנעימים להם חרש ניגון גמרא ערב. משכימי קום הם אלו הרגילים לשהות שעה ויותר בתלמודם עובר לתפילת הבוקר. אט־אט נחפזים ובאים להם בני הישיבה כולם, כשמעיניהם היגיעות בתורה חומק זיק התנומה האחרון. עד מהרה מתעטפת הישיבה בהוד קודש של תפילה נלהבת וכבירת כח. זכה ונוקבת היא צקון הגיגם של בני התורה, בשפכם שיח־תחנונים לפני קונם על ישראל ונשמת רוחו. עוז התפילה ודבקותה אופפים את ישותך ביראת רוממות מופלאה, עד שבעיני רוחך מדמה אתה לחזות נכוחה את האותיות־כתרים הנקשרים סביב כסא הכבוד, ועוטים פורפוריה של רחמים על שופט כל העולמים.

עוד רבים מתמהמהים בישיבה בעיון־רפרוף על קושיה שנצנצה במוחם בשעת התפילה, וכבר מתקבצים ובאים להם בני התורה אל „הסדר", לאחר שכילו בהפזון את ארוחתם במטבח הפנימיה. חיש מהר מתמלאים הספסלים כולם, והמולת הישיבה גוברת אונים. הניבים הבודדים שעוד לפני רגע שלטו בלי מצרים באולם הגדול, התמזגו ואבדו בשקשוק העוז של התורה השוטף מכל פינה ועבר. גם ראשי הישיבה מופיעים ובאים להם אחד אחד. — הנה חומקת לה בצעדים פוזיזים דמות גמישה של הדור־פנים שזקן שיבה יורד לו על פי מדותיו. מופלא הוא האיש בשיחו והגיגו, באורח חייו ובנועם הליכותיו. בשם „חפץ חיים" של ארץ ישראל הכתירוהו, ומלבד שעוריו רבי ההגיון וההבנה בפני חבורות לומדים, קבע עם בני הישיבה גם עתים ל„משנה ברורה" ופרקי דינים. — ושוב, בעוד שהאחד עובר ביעף אל מקומו בפינת המזרח, ולעומתו כבר מתקדם חבר לומדים מבני העליה כשספרי העיון בידיהם. — כח תורני מובהק הוא צעיר רמי"ם זה מבטיח העתידות, שידיו אמונה לו גם בניהול הישיבה ועיצובה. שעוריו הקבועים הנאמרים בחום נפש בפני חשובי התלמידים, מצטיינים בעמקות יסודית ונתוח חד של הסוגיה. בעירנותו שופעת המרץ מהווה הוא כח מרכזי בישיבה במשא ומתן הלכותי, וברור הענינים. – הנה פורשים הם לפניו רבי הכשרון את ספקותיהם־בעיותיהם בסוגיות המסכת, ומיד שוטפת כפלג מים זכים, הסברה רבת בקיאות המיישבת את ההדורים ומתירה את הספקות. הדברים השקולים הופכים עד מהרה בנין־אב, שעל ידם מוסברים ומפורשים ביסוד ובעמקות שיטות הראשונים והאחרונים. – הנה, תופס לו את מקומו ליד ארון הספרים הכח התורני החדש בישיבה. ידיו

נתונות בערימה של ספרים כשרגלו האחת מורכבת לו על הספסל, וכך נשאר הוא על עמדו ותלמודו שעות מרובות. – בלשון חמימה ורהוטה, צרודה כלשהיא מעלעול רב בדברי תורה, הריהו שואל ומשיב, מותיב ומפרק, מעיר ומחלק, ומנחה באהבה את שוחריו בנתיבות התורה ופלפולה.

כשלהבת אדירה שכל כמה שהיא מוסיפה לבעור מדורתה מתלקחת ועולה, כך הולך ומתחזק עוז התורה בישיבה עם עצומו של יום. מכל העברים עולה בעוז ובהתלהבות קול המונה של תורה. פירושים וביאורים, הסברים וחילוקים, נשלבים ונאחזים זה בזה. עושרה של תורה שופעת ופורצת את גדותיה בהיכל סואן זה של בית הקיום לנשמת האומה. ופתאום כבאורח פלא, הס הושלך באולם. בפתח הישיבה נראתה דמותו הקורנת של הגאון המרא דאתרא, כשעל פניו מפיקי הבינה מסתמן חיוך של שמחה, – משל לאב דואג ומיטיב, הנהנה לראות את בני שעשועיו בתיקונם. בצעדים מאוששים עולה הוא אל מקומו, כשסביבותיו מתעגלים התלמידים כולם לקחת תורה מפיו. בהדרת־חן פותח הגאון ראש הישיבה את שעורו גדוש התוכן, הטורח ונושא בעמקות מפליאה ובהבנה ממצה בסוגיות הש״ס ובהסברת הראשונים. בעיוניות מקיפה הריהו חודר לנבכי הסוגיה ואופן למודה, מנתח את פילוגי הפוסקים ומציב ידים למקורותיהם השונים, כשכל דבריו מנומקים ומרוכזים להפליא. – סודות השיעור וחידושיו הרבים משמשים מקור לא־אכזב לגידולם והתפתחותם של תלמידי הישיבה, ששעות רבות לאחר מכן עדיין הם דולים את פניני המרגליות המרובים שהשיעור היה משובץ בהם.

לאחר נופש צהרים מועט, והישיבה שוב הומה ומהמה היא. – מכונסים במקומותיהם מנפים לעצמם בני הישיבה את אוצר הידיעות והחידושים שהעלו במצודת למודם. משל לסוחר המרצה והממיין את מעותיו לאחר פדיון יומו. המצחים מתקמטים, ניקוש אצבעות מהדהד באויר. מנתר לו האחד ממקומו, כשבראשו חלפה ״דרך״ לישוב הרמב״ם, אך מיד מתקדרים הפנים בדאגה חמורה. סתום הוא המבוא. פירוש נוגד של ראשון חוסמת בפניו את המעבר. – תפושי מחשבה פוסעים להם התלמידים תכופות אל ארון הספרים לעיין בשמועתם, ולברר את מקורות חידושיהם. סלסולי קולות מושכים ומרטטים עולים ונישאים בישיבה בחמימות מלטפת בשעת בין ערבים המתקרבת. כמהה היא הנפש ועורגת בשעת דמדומים זו לשלוה של תורה ונעימותה. ואכן, – מרינתם של הלומדים מבצבצת ועולה לה מתיקות ערבה של שעת נעילה.

אורות הישיבה נדלקו בזוהר מסנוור עינים. גורי התלמידים אצים ובאים להם אל אריות הישיבה לשם קביעת שעה לעיון סוגיה וליבונה. (בין צעירים

אלו שזה עתה נכנסו בעול של מצוות, רבים מפליאים את גדולי הדור בידיעותיהם המקיפות והברורות בכל חלקי הש"ס ומפרשיו). אף ראשי הישיבה פורשים להם לחדרי השעורים כדי לשאת ולטרוח בפלפולי דאורייתא עם חבורות סגולה. —

צעירי הלומדים נכנסים לשעורו היומיומי של חתן מייסד ישיבת לומז'ה, נעים הסברה וגדול הבנה, הפורש לפניהם בהגיון וביסודיות דף גמרא שבו נשלבים פירושי הראשונים והאחרונים, תוך הבלטה מיוחדת אל דרך הלמוד ואופן הגישה למקורות הסוגיה. — הישיבה דומה כאילו נתפרדה לשעה קלה לסניפים ולבנות ישיבות, אך ראה זה פלא! בהיכל הישיבה קולח ושוטף עוז התורה כאלו לא חסר הימנה כל עיקר. גלים גלים של קולות שוצפים מכל העברים וסוחפים בזרמם הגועש את כל העומד בסער שטפם.

שעה מועטה לפני סוף הסדר, וליד עמודים עמוסי ספרים ניצבים גדולי התורה בישיבה, המשמיעים את חידושיהם בפני "חבורות" של תלמידים מקשיבים. — הנה, מתנשא לו באון קולו העמוק של בן ישיבת מיר בהסברתו רחבת היריעה בפירוש סוגיה וכוונתה. הנה, מפלס לו דרך בשיטה חמורה ברמב"ם בן יוצא בריסק. הנה, מקיף ומבריח מערכה קשה בקנינים, בן ישיבת קמניץ. וכך בבן גרודנא, רדין, קלצק, וכו'. פורכים ומשיבים, שואלים ומתרצים, קול המונה של תורה הולך ומגביר חילים. ולפתע,—כתוך עזוז התורה נשמעת דפיקה עמומה מבית הכנסת, המכריזה על זמן לימוד המוסר.

דריכות ירדה על הישיבה. מכל עבר שלוחות ידים אל ספרי המוסר שהונחו על הבימה ביד „מזכה את הרבים". הפנים מרצינים. קולות גונחים של חשבון הנפש והעולם ממלאים את חלל הישיבה. מעללי האדם מועברים כאן באזמל הבקורת העצמית, והאזמל חד ונוקב הוא. — הוי, הוי, הוי, מה חובתו בעולמו, ולא בחובה שברשות או בנמוס מדובר בענין, כי אם חובה אשר ביסודה תלוי היקום כולו, „אל תקלקל את מעשי ותחריב את עולמי". הפרט זונח בבת ראש את תחומו הכבול. האפקים מתרחבים. אחריותו של האדם חובקת את יסודות העולם, שכן במעשיו צפויה הבריאה כולה אם לשבט ואם לחסד.

בצעדים מדודים, סיבב מקיף המשגיח את הישיבה כשפניו המהורהרים מפיקים רצינות פיקחת. עיניו החודרות נטויות לצדדין בסיקור רב ידיעה ומשמעות. דומה כאילו קורא הוא מעל תווי הפנים את רחשי הלבב והלכי הנפש. — עוד כמה סיבובים בוחנים, והמשגיח עולה למזרחו של ההיכל, משעין את עצמו אל עמוד, כשסביביו מצטופפים בני הישיבה. בקול צלול ועשיר ניבים מרחיב הוא את הדבור על תפקידו של האדם, משקל מעשיו, ומקומו בבריאה. — ניד מחשבה כלשהוא בעשיית הפעולה, והדרכים מצטלבות

לחלוטין, זה פורש לחיי עולם וזה יורש גהינום. ההבחנה כיצד ?, מוסר ותורה הם אבני הבוחן שבכור התוכם נצרפות דרכי האנוש ומחשבותיו. שוטפים וקולחים להם הדברים בלבביות, ובחן מעשי אבות כשהם מסמנים את דרך הבנים מומחשים בשלל אופנים. ואמנם אף לא יתכן אחרת, שכן אחת ויחידה היא דרך התורה ודרך האדם מישראל "הסתכל באורייתא וברא עלמא".

מעטה של התעלות רוחנית מכסה את פני הישיבה. קורנים הם הפנים ומביעים הכרה נאמנה ביעודו של האדם בכלל, ובתפקידו של בן־תורה בפרט. ומתוך התרוננות נפש עליאה מפליגה הישיבה בתפילת ערבית סואנת ומלאת חיים.

עמוס רשמים ומראות מתכונן אתה לסכם את הסתכלות יומך המגוון, בשעה שהמיה חדשה מתנשאת מאולם הישיבה. עם עליתך אל ההיכל, אתה ממש מוקסם למצוא את הישיבה כשהיא מלאה וגדושה, מפכה עוז תורה וחיים. קולות זמירים פרושים על פני היכל הישיבה. פלפולים וחידושים שוקקים ועולים מכל העברים בחדוה ובהתלהבות. מתדיינים ומתנצחים, הוגים ומרחשים, כאלו זה עתה זרח היום. ישיבת פתח־תקוה קיימה למעשה מציאות רבת־הוד של „לא איברי לילה אלא לגירסי".

משתאה ממראה עיניך אתה שואל את עצמך ביראה, כח התמדה זה מנין ?, מסירות קודש זו לתורת החיים של היהדות מהיכן ?. — אולם מספיק רק מבט חטוף אחד בפניהם המשולהבים של הלומדים המפיקים נועם ועוז קודש, כדי לפענח לפניך את הרז כולו. יגיעה זו בתורה כחם ותוכן חייהם היא. „כי היא חיינו ואורך ימינו", מציאות הנהה שנטבעה בהווייתם וישותם של בני הסגולה, לומדי ישיבת פתח־תקוה. תורה גוררת תורה. ומכאן רעננותם, ומכאן שפעת העלומים של לומדי הישיבה, מעוררת הכבוד והחיבה.

השעה מתקרבת לחצות, וקול התורה עוד טרם נדם בישיבה. מה מאד משתוקקת היא הנפש לשהות עוד שעה ועוד שעה במחיצתם של ענקי רוח אלו, מאור עיניהם ותפארתם של הדורות הבאים. אך על אף הצער שבפרידה כבר נעצמות לך העינים בשעה מאוחרת זו, ובעל כרחך הנך אנוס להשאיר לבדם את לומדי הישיבה המרובים, המשמיעים בשעה מאוחרת זו את רון התורה על העיר העטופה מזמן בשנת ישרים.

ישיבת פתח־תקוה, צפור הנפש של תורת ישראל בישוב החדש— הגדל הודה בתמיכתך הקבועה לתלמידיה

פרקי עתונים, קריאות ומכתבים, על ישיבת פ"ת

הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה, היא עמוד גדול וכביר לתורה וליראה. אני בקרתי את הישיבה הקדושה הזאת, וגם נשאתי ונתתי הרבה בפלפולה של תורה עם תלמידיה הבאים לעיר קדשנו ת"ו, והנני אומר בפה מלא שהיא עומדת בשורה הראשונה שבראשונות יחד עם הישיבות הכי גדולות והכי מפורסמות שבעולם.

כל תלמידיה מצוינים בתורה וביראה טהורה ומדות טובות, ויש בהם הרבה הראויים לשם „עילויים", וכן יש בה מספר הגון של פליטים, — אודים מוצלים מאש, — מהגולה הרצוצה והדוויה, ה' ירחם עליה במהרה. וכל מחסורם וכן של התלמידים כולם על המוסד הגדול והקדוש הלזה.

(הגרי"א הרצוג שליט"א / מתוך קריאה אב תש"ד).

* * *

בהתרחבות ישובנו החקלאי, שומה היתה עלינו להרחיב את גבולי הישובות גם בכל המושבות והכפרים של ישובנו החדש השב־ומשיב לתחיה את האדמה בפוריותה ואת הארץ בקדושתה. לאשרנו ולשמחתנו, מושבת פתח־תקוה שהיתה החלוצה הראשונה לישובנו החקלאי והכפרי, — היא היתה גם החלוצה הראשונה להקמת בנין נהדר ורחב ידים מתנוסס לתפארה ולתהלה בדמות ישיבת פתח־תקוה.

ומשמיא זכי לה לישיבה קדושה זאת באישיות גדולה ורוממה בדמותו של הכהן הגדול מאחיו, הגאון רבי ראובן כ"ץ שליט"א, רבה הראשי של פתח־תקוה וריש מתיבתא של ישיבתה הגדולה. — בדאגתו האבהית לקיומה והתפתחותה ובתורתו השלמה הוא עמוד התוך של הישיבה הזאת המוסיף לה כבוד והדר, עוז ומרץ, והוא מחייב את כולנו לעזור לו בכל מדת יכלתנו בתפקידו זה שיש בו משום יגדיל תורה ויאדיר.

פעמים אחדות בקרתי את הישיבה בלוית ריש מתיבתא החביב, וראיתי והרגשתי אותה התמונה של תלמידי חכמים היושבים באהלה של תורה בדמותו הנצחית של רבא דיתיב וקא מבען אצבעתיה דמא, וקורא ואומר, אנן דמסגנינן בשלמותא כתיב „בן תומת ישרים תנחם".

תחזקנה ידיכם, הוסיפו עוז וגבורה להאדרת הישיבה, ויתן ה' את עוזו לכם לשקוד על תלמודכם מתוך דעת רחבה ושקטה ונהורא מעליא.

(הגרב"צ עוזיאל שליט"א / „היסוד").

ישיבת פתח-תקוה, הערובה לבצרון הקודש בישוב החדש, — חזקה ובססה בתרומתך נדיבת הלב.

עמוד האור בישוב החדש

במה זכתה פתח־תקוה לאכסן בקרבה את היכל התורה המובהק והמבחיק ביותר בישוב החדש?

זכות בראשית וכח ראשונים עמדה לה, חלוצי פ"ת השקיעו בבנינה לא רק מאונם ומרצם, אלא גם מרוחם וחזונם, ונשמת חיים זו גם חמרית וגם רוחנית שנפחו בה מניחי יסודה, עודה ממללה ומדוברת בקרבה. ולכן זכתה פתח־תקוה, ובדין, לשמש אכסניה למגדלור התורה ומבצר הרוח של ישיבת פתח־תקוה.

בצעדך על מפתן הישיבה, והנה לפניך דיוקן אמתי של כח־הנצח שבאומה זו. במוחך עוברות תחנות התורה מיום גלה כבוד מישראל. תחנות אור וכח אלו שחשלו את קיום האומה ושמשו לה נשק אדיר ומזון פלאים. עיניך נעוצות בפניהם המשולהבות והמבהיקות של עשרות בני תורה, מלאי עוז עלומים שמהבל פיהם מתפרצת לבה אדירה של התנצחות במלחמתה של תורה, כעין נפנוף בחרבות רוח ונפש. לרגעים מספר נדמה לך, הרי לפניך יבנה, נהרדעא, סורא ופומבדיתא. „עשר גליות גלתה התורה מיבנה לאושא, וכו', ועכשיו, — שוב לארץ התורה והנביאים, ובאם־המושבות קן־תורה שופע אור וזוהר מסנוור.

בשיחה הנקשרת נודע לך, שאמנם לפניך קבוץ גליות התורה בזעיר אנפין. כאן, בני תורה מה'עידית' שבמיר, לומז'ה, רדין, קמניץ, ועוד. בני ישיבות אלו, שלעצומו של דבר כל אחד מהם חובק זרועות הש"ס ומפרשיו, אמודאי מנוסה הוא בים התורה הגדול והרחב. ולאורם מתחממים בחורים־צעירים ונושמים בסביבם את אוירת התורה המרעננת והמחיה נפשותיהם. מאליך נסמרת ממש למקום. לשעה קלה יצאת מאוירת החולין ושאון החיים המכלים ממש את הנפש, ושוב נקלעת לחיק הנצח של אמא־תורה.

גם בחצות אינו נדם קול התורה בהיכל הישיבה. קול זמיר, קול המתמיד מגיע לאזניך. ונדמה לך בחשכת הלילה, בחשכת הגלות, קול בודד זה ממתיק את היסורים, וכפנס־אור מבקיע את זהריו באפלה ומאיר נתיב לבודד־נודד לנודד הנצחי.

בדרך חזרה מתחוור תלך שיחת־לחש העוברת בחוגי בני התורה בארץ, — שתים או שלש ישיבות הישוב מתאבקות על תואר הכבוד „ישיבת מיר" שבארץ, ואחת מהן היא ישיבת פתח־תקוה, ויש לה גם כן סיכויים מזהירים לצאת בזר־נצחון מההאבקות הזאת.

(א. ב. / „היסוד").

רצונך בתחית הקודש בישוב החדש —
הרם תרומתך לישיבת פתח-תקוה המפוארה

מוקף פרדסים מתנשא היכל הישיבה הגדול, ארמון התורה המהודר ביותר בארץ. עמודי שיש ענקיים תומכים את גגו, ובשער טבלה גדולה חקוקה בצורת שני לוחות הברית הקלועים במגן דוד. בהכנסך פנימה הנך נוכח, כי פה לומדים באותו הטימפו של ישיבות מיר וסלבודקה. זוהי אופיה של ישיבת פתח־תקוה, היא העתקה שלמה מישיבות ליטה הגדולות, בפרט בצורת הלמוד רבת הכח והמרץ. לומדים ביום ואינם מפסיקים גם בשעות הלילה. — בשעה אחת־שתים בלילה, אש בוערת בישיבה, — בני תורה עורכים „משמרות". קולות הלומדים העזים מחרידים משנתם את בני המושבה העייפים...

(ש. ל. / „הצופה").

* * *

בימים אלו יש צורך וחובה להרים על נס כל נקודת אור בחיינו. ידעו נא רבים על קיום האורה ויבואו ויוסיפו שלהבות ועצים משלהם, מי בגוף ומי בממון. כי כלום יכול יהודי אחד בימינו להגיד אינני זקוק לאור, אור לי עצמי ?.

בישוב החדש שסיסמתו הראשית כאלו היתה, החומר־כרוח, לא היתה כמעט מקום לישיבה בעלת היקף ראוי לשמה. רבים פקפקו לכן אם יש מקום בארץ לישיבה אמתית ולבן ישיבה אמתי.

בני התורה של ישיבות מיר, גרודנא, לומז׳ה, קמניץ, וכו׳, לא ראו נקודת אחיזה בארץ זמן רב, עד שהתבססה ישיבת פ״ת. ובסוס ישיבת פ״ת פירושה, יצירת מסורת „ישיבתית" כמו בליטה, עריסת התורה בדורות האחרונים.

(הרב ח. ר. / „היסוד")

* * *

עשרים שנה של הרבצת תורה כביתו של עם ישראל בא״י, על ידי הישיבה הקדושה בפתח־תקוה. — כמה עוז, אומץ, ומסירות נפש היה דרוש לכך.

כמה כחות עצומים, עמל, יגיעה, ומסירות נפש, השקיע בה ראשה ומנהלה הגאון הגדול מרן ר׳ ראובן כ״ץ שליט״א, שהיה אביה ופטרונה ודאג לה במצבים הכי קשים. כבר אמרו חז״ל, „קשה לגדל תינוק אחד בא״י מלגדל לגיון בחו״ל", לא כל שכן ישיבה אדירה כזו רבת התלמידים ורבת הצרכים.

עשרים שנות ישיבת פתח־תקוה, „משכן העדות" פארה ונזרה של אם המושבות ושל הישוב החדש בארץ ישראל, — מהווים דף מזהיר בתורת ארץ ישראל. וברוכים כל אלה אשר עזרו לכתוב את הדף הזה, כי מהדפים האלה הולך ונרקם ספר החיים של עם ישראל ונצחיות נשמתו.

(ש. ז. מוזס, ירושלים / ממכתב).

* * *

בסוס ישיבת פ״ת, פירושה יצירת מסורת „ישיבתית" בא״י — גדולי התלמידים של ישיבות הגולה מצאו אחיזה במבצרה

Когда Петров сказал мне впервые, когда никто никого еще не знал. Тогда все чудно начало мне тогда, словно целый город сразу на меня обратил внимание. Все люди, которых я встречал на улице, словно мне что-то говорили, как будто я был для них чем-то особенным. Они улыбались мне, они кивали мне головами, они здоровались со мной, — все люди, которые раньше проходили мимо, не замечая меня, — все они вдруг стали мне близки и дороги...

(Из «Записок»).

* * *

Самое ужасное, что я не могу понять, как это случилось. Я не могу понять, как одно событие, одно слово, одно движение, — все это вместе, могло изменить всю мою жизнь, все мои мысли, все мои чувства?

Самое лучшее было бы, если бы меня, например, на улице сразу кто-нибудь ударил. Тогда бы я, конечно, сразу же ушел домой, и, может быть, никогда больше не вышел бы на улицу.

Но никто не ударил меня, никто, конечно, не сделал мне ничего плохого, и я, как и прежде, продолжал ходить по улицам, только теперь я уже не был таким, каким был раньше.

(Из «Записок»).

* * *

Конечно, все, что случилось, случилось не по моей вине. Я не виноват совершенно — это ясно, ясно, конечно, всем. Это ясно, потому, что, если бы я был виноват, я бы, конечно, сразу же почувствовал, что я виноват, я бы, конечно, сразу же раскаялся, я бы, конечно, сразу же пошел к Петрову и сказал ему, что я виноват, что я раскаиваюсь, что я прошу у него прощения.

(Из «Записок»).

* * *

דברי חברי הנהלת הישיבה

אחרית דבר

הישיבה וגדולתה

מאת

הרב אהרן כ"ץ

הישיבה וגדולתה

הרב אהרן כ"ץ
בלאאמ"ר הגר"ר כ"ץ שליט"א ר"מ בישיבה

ת"ר מה נסים נעשו לדלתותיו. אמרו כשהלך ניקנור להכיא דלתית מאלכסנדריה של מצרים, בחזירתו עמד עליו נחשול שבים לטבעו. נטלה אחת מהן והטילה לים לא נח הים מזעפו בקשו להטיל את חברתה עמד הוא וכרכה, אמר להם השתילוני עמה. מיד נח הים מזעפו. והיה מצטער על חברתה. כיון שהגיע לנמלה של עכו היתה מבצבצת ויוצאת מתחת דופני הספינה.
(יומא ל"ח)

השואה האיומה שהתחוללה על עם ישראל בארצות פזוריו, אין לה דוגמא ותקדים אף בדברי ימי עמנו מרובי הפורענות. קהלות קודש עתיקות ונודעות שם שהיו מושרשים במקומותיהם מאות בשנים, נעקרו ונהרסו עד היסוד. מרכזי התורה שמהם יצאה יראה ודעת לישראל בכל ארצות תפוצותיו, נחרבו ושממו וקול התורה נדם בהם. גדולי ישראל ואישי הרוח שמפיהם חיו ולאורם הלכו נהרגו ונרצחו על קדושת השם והתורה. עוללים ויונקים — תינוקות של בית רבן — שהוו את הערובה והבטחון לקיום התורה ועתיד העם, נחנקו ונקברו חיים בארצות התופת וההריגה. יהדות הגולה על ערכי יסודה וקניניה הרוחניים שכה התפארנו והתגאינו בה, חלפה ונזה מן העולם. נחשול של עולם עמד עליה והטביעה בים של יסורים ועינויים, שאת היקף שברה אין להעלות על הדעת. החלק המובחר והארי של עם ישראל כלה ונאבד, ועדיין אין הים נח מזעפו. פליטת ישראל בארצות הדמים דומה לספינה המטורפת בלב ים, והים גועש ושוצף מאד. הבטחות הלאומים והצהרותיהם החגיגיות להצלה ולישע, התנדפו כהנדף העשן. הכל מכירים עתה שאין לסמוך על בטחונות מדינות ולוא גם נאורות. בנידון זה כבר פסקו לנו חוזינו, "חסד לאומים חטאת". אנו אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים. כי כל עוד שלא אברנו את התקוה בנצח ישראל, ועדיין מהבהבת בתוכנו האמונה המוצקה בצור העולם, אויבנו לא יוכלו לנו.

* * *

בחסדי ה' כי רבו רחמיו, שרדו לנו נקודות אור מעטות בארץ הקודש. קלגסי האויב שעמדו דרוכים בשערי הארץ להשמיד את הישוב, נחלו תבוסה

ניצחת. ציון בית חיינו שרדה לפליטה ולתקומה, כחזון הכתוב, "ובהר ציון תהיה פליטה". ונחמתנו היא זאת בימי רעה אלו, שעם חורבן מרכזי התורה והיהדות, השאירה לנו ההשגחה העליונה ניר ושארית בציון — הישיבות ומבצרי הרוח — אשר מהם פינה ומהם יתד לעתידה של תורה וישראל.

* * *

אחד ממרכזי התורה המועטים והמופלאים ביותר בארץ, היא ישיבת פתח־תקוה המהוללה. מתנוססת היא לתפארה ולתהלת־עד בלב הישוב החדש, בתוך ארג החיים החדשים ההולכים ונרקמים בארץ האבות. מתכונת מהותה היא צביונן המובהק של הישיבות מאז ומעולם. בהוד ממשיכה היא לטוות את שרשרת הזהב הקדומה של ישיבות ישראל, אשר תלמידיה עתידים להיות למאורות היהדות. במשך שנות קיומה הברוכות, הוציאה הישיבה גדולי־תורה וענקי־רוח המכהנים פאר בקהלות קודש בארץ ובגולה. קיומה של ישיבת פתח־תקוה טפחה על פניהם של אלו שכחשו באפשרות מציאותן של ישיבות בארץ־ישראל בכלל, ובתוך הישוב החדש בפרט. הטענה כי באוירת הישוב אינו ניתן ליצור ישיבות בדיוקנן של ישיבות הגולה המפורסמות הוזמה בתוקף על ידי קיומה של ישיבת פתח־תקוה, אשר הצליחה לעצב דמות תפארת של בן־ישיבה במלוא ההדר והשלמות. דגולי הלומדים של ישיבות הגולה שהתרכזו כאן, מצאו בכתלי ישיבת פתח־תקוה את מקום גידולם הראוי להמשכת השתלמותם בעלית התורה ולעיצוב דמותם הרוחנית. ולא עוד אלא שגדולי התורה שעלו ובאו לפתח־תקוה מישיבות הגולה, על סגולותיהם האישיות של בן־תורה, בהליכות חייהם ובאורח השקפותיהם, השאירו את רושמן העז על התלמידים החדשים מגידולי הארץ, והטביעו עליהם את חותם בן־הישיבה בכל הגאון של המושג הזה. פוגש אתה בישיבה תלמידים מכל פינות ונקודות הישוב, ובפרט מערי וממושבות הישוב החדש. במשך שנות לימודיהם בישיבה עלה בידם לרכוש לעצמם ידיעות מקיפות ועמוקות בתורה ובדעת ה'. הליכותיהם ומהותם מציינת אותם לסגולה ומכירתם בנקל בתור בני ישיבת פתח־תקוה, כשם שבן ישיבת מיר וולוז'ין ניתן היה להבדיל ולציין על פי מהותו ודרכו. עומק הלימוד, החנוך המוסרי, והשקידה העצומה, שהם מנת חלקה של ישיבת פתח־תקוה, הטביעה וטבעה את סגנונה וצביונה על כל צעיר שבא לחסות באור הישיבה, ועשתה אותו לשלם בארחו ובתורתו. בואו ונחזיק טובה למרן אאמו"ר הגאון שליט"א אשר עשר ידות לו בביסוס הישיבה וגיבושה הגדול. בגדלותו ובמרצו העלה את הישיבה למדרגתה הגבוהה ביותר. שווה לה הוד ותפארת וקבע את מהותה וצורתה לפי מידתן המלאה של ישיבות הגולה, הנודעות בישראל. בצדק נקראת כיום ישיבת פ"ת אם־הישיבות בישוב החדש

שכן בעזרתה ומכחה נוצרו והוקמו נקודות תורה רבים, המפיצים את אור התורה והיהדות על הישוב ההולך ונבנה.

* * *

לא לחנם עושה הבקור בישיבת פתח־תקוה רושם בל ימחה על כל רואיה. באי הישיבה משתאים למראה עיניהם לחזות ישיבה כה מפוארה בלב הישוב החדש, שקול התורה בה אינו פוסק לא ביום ולא בלילה. ולא רק אורחים־מבקרים רגילים צודה הישיבה את רוחם ונפשם, אלא אף גדולי ומאורי ישראל שדרך חיי הישיבות נהירה להם, ובזכרונם עדיין קבועה ועומדת דמות הזוהר של הישיבות מדורות העבר, מביעים את הערצתם והתפעלותם למראה גדולתה של הישיבה על סדריה וארחותיה, המהווה את מבצר התורה האדיר ביותר בישוב החדש. — זהרה של הישיבה ומלוא התפתחותה, משמשות ערובה נאמנה לחיזוקה של תורה והאדרתה בכל נקודות הישוב. ולא עוד אלא שהישיבה הנהה משואת־האור של העם היושב בציון, המפיצה את שלהבת נוגהה על חיי הדת והליכות הקודש בארץ ובמרחקי הגולה.

* * *

בימי הרת עולם אלו, ימי משפט ובקורת לעולם בכלל ולישראל בפרט מוטלת חובה קדושה על נדיבי עמנו לעזור במלוא יכלתם לבצורן של הישיבות ולבסוסן, להאדרת כחן והרחבתן, כך שהישיבות תכשרנה למלא את החלל האיום שנתהווה עם חורבן הגולה. נלך נא בדרכו של ניקנור. נתאזר בגבורה, ובמסירות נפש לקיום התורה והחזקתה, בשעה שסכנה גדולה אורבת לה מבית ומבחוץ. נכרוך סביבנו את דלתות־התורה ונהיה נא מוכנים בעת מבחן אף להטיל את עצמנו לים. בשעה זו שנחשול הכפירה וההפקרות משתוללת ברחובותינו ומאיימת להטביע אף את המעט מן המעט ששרדו לנו לפליטה בחסדי ההשגחה, נאמץ נא את מלוא הכחות לעמוד בעוז על נפשה של האומה ונשמת רוחה. נקרא נא בחזקה „תחיינו ובשמך נקרא". הגבירו את חינוך התורה. שלחו את בניכם למקומות של תורה. הראו מסירות נפש לתורה ולומדיה. ואז בדומה לנס ניקנור, ינוח הים מזעפו. ולא עוד אלא שאף הדלת הראשונה, — מבצרי התורה של ישיבות הגולה שטבעו בים הדמים והפורענות — תהא מבצבצת ועולה בנמלה של ישיבות ארץ־ישראל. ודור התורה החדש שיתחנך ויגדל בשערי התורה של ארץ הקודש, ימלא בעזרת צור ישראל וגואלו, את חללו של העולם החרב.

נדיבי עמנו! ביום חגה של התורה בציון, עם מלאת יובל העשרים לקיומה ולפעולותיה של ישיבת פתח־תקוה, מרכז התורה והדעת במרכזה של ארץ־ישראל פלטין של מלך,— הענו נא במאור פנים וברוחב לב לקריאת העזרה הדחופה הנישאת אליכם מאת תלמידי הישיבה ופליטי החרב שבה. קומו לעזרתה והקלו את עול קיומה. הישוב בארץ שזכה שבקרבו יתנוסס מקדש תפארת כה גדול לתורת ישראל ומוסרו כישיבת פתח־תקוה, חייב להאחז ולהתלכד סביב הישיבה בכל מאמצי כחו ורצונו.

המוני הישוב כיחיד וכצבור, צריכים להתקשר יותר ויותר אל ישיבת פתח־תקוה, לעשות אותה לקנינם ולנחלתם. להתבשם מריח תורתה וגדולתה. לבקר בה תכופות. להתענין במצבה ובמשאלותיה. להאדיר כחה והודה. שכן, ישיבת פתח־תקוה הנה נהלת הרוח ונזר הקודש של העם והארץ, אשר ממנה תוצאות חיים וקיום לתורה וליהדות.

התקשרו בעבותות אהבה ומסירות למפעלות הישיבה וחזון רוחה. היו מבאי ביתה התדירים, כי בקור באוירת הישיבה ספוגת התורה, מקליטה מתפארת רוחה על מבקריה. שאבו ממנה עדוד והשראת קודש בימי אימה וחשכה אלו לישראל. הגבירו את עזרתכם לישיבה, כי בגדולתה של הישיבה מותנה הגברת חיי הדת והיהדות בישוב. רכשו לעצמכם זכויות חבר שינציחו את פעולותיכם וזכרכם בהיכל התפארת של נצח האומה. שתפו את עצמכם וביתכם בהקמת בנין הפנימיה למען התלמידים העתידים לבוא אלינו ולמען פליטי החרב הסובלים חמורות ממחסור הדירות.

ביום יובלה של הישיבה אנו מביעים את הערכתנו והוקרתנו ליוזמי הישיבה ומייסדיה, למכוננים ומרחיבי גבולותיה, לנושאי דגלה ומעצבי רוחה, לחברי הישיבה ואוהדיה, לעסקניה והעמלים על קיומה,— יהי שלום בחילכם, ואלקי התורה יכונן את פעלי רוחכם ומעשי ידיכם להרבות תפארת והוד לישיבה כהנה וכהנה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

ובזכות קיום התורה והחזקתה, נזכה לראות מהרה בתשועתן של ישראל בהבקע כשחר אור גאולתנו, ו„מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

* * *

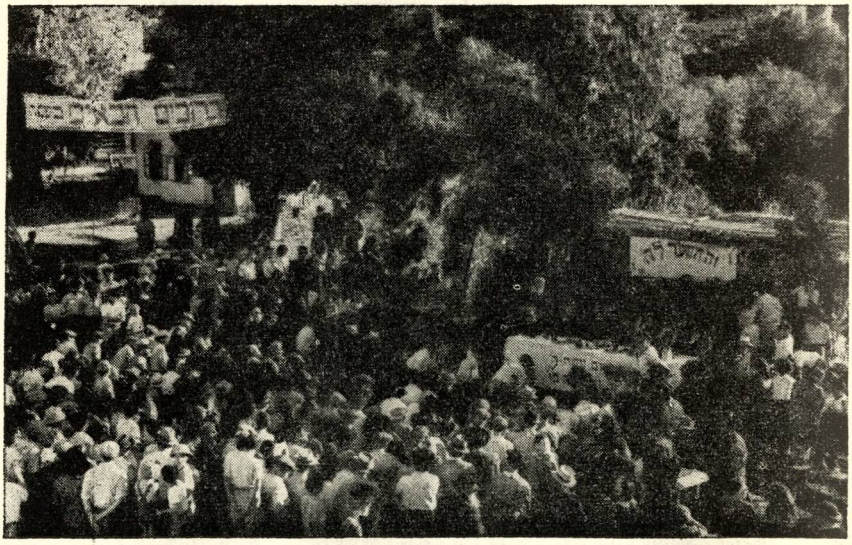
ישיבת פ"ת יצרה דמות של בן־ישיבה כפי צביונו מדור־דור— בואו חזו גדולתה ותפארתה שאין דומה וערוך לה

חגיגת הנחת אבן הפנה לבנין הפנימיה

שעל יד ישיבת פתח־תקוה הגדולה

פתח־תקוה כולה על ראשיה ותושביה, ואתה ראשי ונשיאי הישוב, גדולי התורה, וצבור שוחרי הישיבה מכל נקודות הישוב, עמדו תחת הרושם הבלתי־נשכח של החגינה המפוארה שהתקיימה ביום שלישי א׳ תמוז תש״ה, בקשר עם הנחת אבן הפנה לבנין הפנימיה של הישיבה הגדולה.

בעוד היום מלא כבר החלו רחובות העיר הומים מקהל האלפים שבאו להשתתף בשמחת התורה ולומדיה. המונים נהרו מכל פינה ועבר לחצר הישיבה רחבת הידים, במקום שהוקצה המגרש להקמתו של הבית החדש.

ההמונים מתכנסים לחגיגת אבן־הפנה

עם הכניסה לחצר הישיבה התנופף לאורך כל המגרש סרט צבעים ענקי שנשא על גבו את הברכה המסורתית, ״ברוכים הבאים בשם ה׳״. מאות ספסלים שורה לפנים משורה, שסודרו בצורה חית ענקית, הוו את מקומות הישיבה של האורחים הרבים, בקצה החצר הוקמה ביד אמן בימה מהודרה, שלפניה נקלע שער עשוי מעצי גפן ופרדס. הבימה שקושטה בטעם רב נשאה עליה כתובות ענק מקומר ״זה השער לה׳״, ״זה היום עשה ה׳ נגילה ונשמחה בו״.

יובל העשרים של הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה

במרכז הבימה היסבו: — ראש הישיבה הרב הראשי לפתח־תקוה, הרבנים הראשיים לארץ־ישראל, הרב הראשי, האב"ד, וחברי הרבנות הראשית לתל־אביב, חברי הרבנות הראשית לפתח־תקוה, האדמורי"ם מסדיגורה פשמישל זלוטיפולה, ראשי ישיבות חברון, היכל התלמוד, בית־יוסף, ת"א, רמת־גן, בני־ברק, מנהלי „ועד הישיבות" בא"י, רבני המושבות כפר גנים, רעננה, פרדס־חנה, נחלת־גנים, ראל"צ, כפר־סבא, כפר־אברהם, רמתים, תל־מונד, ראש עירית פ"ת, מ"מ, וחברי העיריה, באי־כח מוסדות, ארגונים, מפעלים וזקני המקום ונשיאיו.

רושם נאה ביותר עשו מאות התלמידים של ת"ת „שארית־ישראל" ובית הספר לבנות „בית־יעקב" שבלוית מוריהם ומדריכיהם הצדיעו לפני הבימה כשבידיהם נישאו דגלים שעונדו סיסמאות הקדשה מיוחדים מערך היום.

לאחר שהודלקו מנורות החשמל המרובות שהוסיפו השראה של קודש על קהל הנוכחים, נאמרו ברטט וברגש רב על ידי מנהל ת"ת „שארית ישראל"

אמירת תהלים ע"י קה? הנאספים

הרב מ. שיינין כמה פרקי תהלים ותפילת „אחינו כל בית ישראל" לשלום אחינו שבארץ ושבגולה, שנשנו פסוק בפסוק על ידי הקהל כולו.

הרב אהרן כ"ץ ר"מ בישיבה, הפותח ומנהל את החגיגה, מקדם בברכה חמה את אישי התורה הרבים שבאו לקחת חבל בשמחת היום, עם תיאור על מטרת

הרב א. כ"ץ נושא את דברי הפתיחה

הבנין, הנועד לשמש מקום קליטה לתלמידי הישיבה ופליטיה הרבים הסובלים חמורות מפאת הצפיפות ודוחק המקום, ועם התוויית הפעולה העתידה למען הישיבה, הוא מתעכב במיוחד על מעמד הפאר של הישיבה החוגגת עתה את יובלה העשרים, שגולת כותרתה מהווה הצלחתה הגדולה, ביצרה דמות אמנה של בן־ישיבה במלוא השיעור וההיקף, כדמות וכצורה של ישיבות הגולה, הנודעות. הפותח מרים על נס את העבודה רבת הפנים של מרן ראש הישיבה, אשר ביגיעו ובעמלו חילץ את הישיבה מהמשבר שעטה עליה לפני שתים־עשרה שנה, הרחיבה וביצרה, העביר את ארזי התורה של ישיבות הגולה ושתלם בכרם פתח־תקוה, והוציא מוניטין לעיר פתח־תקוה בכל רחבי העולם, כמרכז הרוח הגדול ביותר לתורת ישראל ומוסרו.

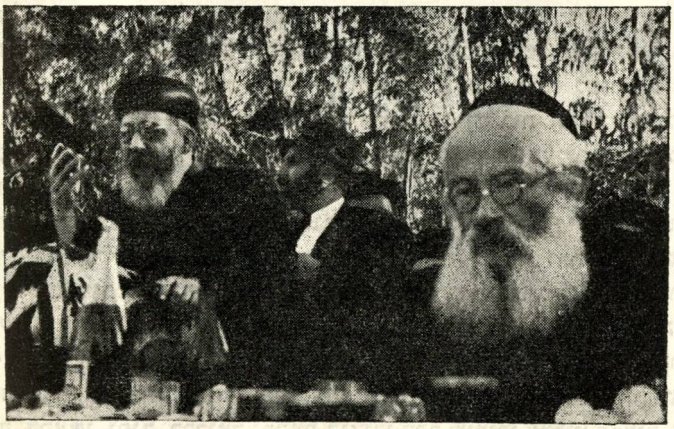
הרב הראשי הגרי"א הרצוג שנתכבד בדברי ברכה ע"י רבה של פ"ת וראש הישיבה, הרחיב את הדבור על קודש האומה, הישיבות ובתי המדרש, שרק מהם ועל ידם מובטח עתיד האומה וגורל הארץ. כל ההשיגים בארץ־ישראל באו ויבואו לנו אך ורק מכחה של "אוהב ה' את שערי ציון — השערים המצוינים בהלכה". הרב הראשי ציין בהוקרה את זכותה הרב של העיר פתח־תקוה שבה מתנוססת פאר אחת הישיבות המפוארות והגדולות ביותר בעולם, הודות לעמלו של רבה הראשי, ופנה בקריאה נמרצת לנדיבי הלב שיעזרו במלוא הכחות להשלים

הגרי״א הרצוג נושא דבריו על הישיבה וגדולתה

מהר את הבנין, כדי לתת לישיבה את היכולת והאפשרות להתפתח ולהתרחב, למען הרבות דעת ויראת ה׳ על הישוב והתפוצות, בימי גורל אלו של חורבן ישראל מזה ובנינו ותקומתו מזה.

הרב הראשי הגרב״צ עוזיאל, דבר על ערכן של הישיבות, המהוות את באר החיים להחיות נפשות נדכאות בתגרת גלותם, ומגדלי האורה לכל בית ישראל להשיבם אל אור ישראל וקדושו. לאחר שהראשון־לציון סיפר ברגש רב

הגרב״צ עוזיאל מספר על רשמיו מהישיבה

על רשמיו העזים מבקוריו הקודמים בישיבה, הוא פונה בקריאה חמה אל חובבי התורה ולומדיה שישתתפו בתרומתם הנדיבה להקמת הבית שיש בו משום יגדיל תורה ויאדיר.

הרב הראשי לפתח־תקוה וראש הישיבה הגר״ר כ״ץ, לאחר גללו את פרשת הלבטים של הישיבה, (הוצאה חדשית של אלף לא״י ומעלה, הסתתמות מרבית מקורות התמיכה, מחסור חמור בדירות ובבתי מעונות) דורש בהרחבה על תוכן שירת ישראל, באר חפרוה שרים, ומעביר קו השואה בין בעלי התריסין

הגר״ר כ״ץ שליט״א, ראש־הישיבה, מגולל את לבטי הישיבה והישגיה

הנלחמין את מלחמת התורה ונושאים ברמה את דגלה על פני שממונו של העולם, ובין נדיבי העם שבמשענותם־תמיכתם לצרכיהם של בני התורה הלומדים בישיבות, הרי הם כורים־קונים את התורה להיותם שווה־מעמד עם הוגי התורה בפועל, לפי שותפות הקדם של יששכר וזבולון. הרב הראשי מדבר על השפעתה של הישיבה שנגעה ללבם ונפשם של רבים משדה־מואב, אנשי עבודה בשדה ובכרם, שבאו לחסות באור הישיבה. ועם הכריזו על תכנית הישיבה לגשת להקים בית שיכיל שלשים חדרים, שיאפשר את קליטתם של בני הארץ ושארית פליטת התורה שתבוא לכאן, פונה ראש הישיבה לנאמני התורה שבמלוא מאמצי כחותיהם יושיטו את העזרה המלאה להתחיל את הבנין ולהשלימו במהרה. בסיום הדברים מוכיר הרב הראשי את מיסדי הישיבה הרה״צ ר׳ זרח ברורמן זצ״ל, הרה״צ ר׳ אליעזר שולביץ זצ״ל, ויבלח״ט הרב הגאון יחיאל

מרדכי גורדון שליט"א, שעמלו ועזרו במלוא אונם ורוחם לביסוס הישיבה והאדרת כחה כמשכן התפארת של ישראל.

הרב הראשי לתל־אביב הגרי"מ טולידאנו, ייחד את הדבור על "שמעתתא בעיא צילותא" ועל "אם אין קמח אין תורה". יש להכשיר את ארץ ישראל שתהיה ראויה לקבל בתוכה את שארית התורה שבגולה, ובפרט חייב הישוב לגלות את השתתפותו במפעל הקדוש של ישיבת פתח־תקוה, המהווה את מקום כינוסה של תורה לאחר חורבנן של ישיבות הגולה.

האדמו"ר מסדיגורה, דבר ברגש על גורלן ועתידן של הישיבות בישוב שמהן תקומה וישע לחורבן ישראל. האדמו"ר הפליג בשבחה של ישיבת פתח תקוה, המהווה את מגדל העוז לתורת ישראל בישוב החדש, ודרש במיוחד את התלכדותו של הישוב למען התורה ולומדיה, כדי להחזיר ליושנה את עטרת הקדושה והתפארת לארץ־ישראל פלטרין של מלך.

מר יוסף ספיר, ראש עירית פתח־תקוה, מביא את ברכתה של העיר לחגיגה המפוארה של הישיבה הגדולה, ומציין כי מאז הנחת היסודות של העיר על ידי ראשוני מיסדיה ועד עתה, שמרה פתח־תקוה על דמותה וצביונה המסורתי, ולא עוד אלא שהקנה הראשון שהמיסדים נעצו במקום הזה תכליתה מכוונת היתה למען יצירת משכן ומרכז לתורת ישראל, המהווה חלק בלתי נפרד מבנין ביתנו הלאומי. ראש העיר מבטיח חגיגית כי העיריה תסייע במלוא מדת האפשרות להקמת הבית והרחבתו, המשמש מרכז נאמן לתורת ישראל ורוחו ומוסיף שם ותפארת לפתח־תקוה ולישוב.

הרב זלמן סורוצקין, ממנהלי „ועד הישיבות", שנשא הרצאה מקיפה על הישיבות והדאגה לקיומן, ביחוד נוכח שואת הגולה האיומה, הדגיש את הצורך, שהוא כיום הכרח השעה, שגדולי הדור ונשיאיו יכנסו לעתים תכופות „לכרם ביבנה", הישיבות ובתי האולפנא, כדי לדעת ולהכיר את צרכי התלמידים ומשאלותיהם. הרב סורוצקין לאחר מסרו במקום את הסכום של מאה וחמשים לא"י תרומת "ועד הישיבות" לבנין הפנימיה, פונה בקריאה נרגשת אל ראשי הצבור והמוסדות שיטילו את מלוא כחם למען צרכיה של ישיבת פתח־תקוה, הבית שמגדלין בו תורה.

הרב חזקיה מישקובסקי, ממנהלי „ועד הישיבות", סוקר את הדרך הארוכה שפתח־תקוה עברה מאז הנחת יסודות ישובה ועד הנחת אבן הפנה

לבנין הישיבה המתנוססת בתוכה לתפארה. עם ציינו את החליפות והתמורות, העליות והמורדות, שעטו על הישיבה, הוא נושא שבח על יציבות בנינה הרוחני כיום, המהווה את גולת הכותרת של אהלי התורה בארץ־ישראל. הרב מישקובסקי מסיים כי כשם שפתח־תקוה זכתה להיות אם־המושבות, כך היא זכתה להיות גם אם־הישיבות בישוב החדש, ועל הבנים לדעת להוקיר את האם, להביאה אל המנוחה ואל הנחלה, להקים את הבית לתפארה, שיהא גאון ועוז לבית ישראל בארץ ובגולה.

דברו עוד ראב"ד תל-אביב הגר"ח ברונרוט, הרב אושפיזאי, ה' ח. זיידמן, ועוד. —

לאחר הפסקה של שעה מועטה, בה נתכבדו הנאספים ביין ובמיני תרגימא ליד שולחנות ערוכים מכל טוב הארץ, מקריא הרב אהרן כ"ץ חלק ממאות המברקים והמכתבים שנתקבלו מנשיאי וגדולי התורה בארץ־ישראל, שלרגלי סיבות שונות לא יכלו להיות נוכחים בשמחת תורה זו.

עם רדת הערב, עורך החזן ביקובסקי תפילת "א־ל מלא רחמים" לקדושי הגולה, ארזי ואדירי התורה, תלמידי וראשי הישיבות, שניספו על קדושת השם והתורה בארצות הצר הצורר.

לאחר סיור שנערך באולם הלמודים של הישיבה, חדרי השעורים, המטבח, חדרי הלינה, וכו', נתכבדו הרבנים הראשיים וגדולי התורה בירית אבן הפנה לבנין הפנימיה, כשהקהל בן האלפים פורץ בשירה אדירה של "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו".

עם גמר ירית אבן הפנה, נשתלבו הידים במעגל רב היקף שהכיל שרשרת בתוך שרשרת, וכך יצאו במחול קודש של שמחת מצוה שנמשך עד שעה מאוחרת בלילה, והשרה רוח של קדושה עילאה על המשתתפים ועל העיר, שאותותיה תהיינה רשומות זמן ועידן.

תקנות וזכויות

א. חבר המשתתף בהחזקת ובבנין הישיבה הגדולה ישיבת פתח־תקוה, נעשה שותף עולמי בקיומה של התורה בארצנו הקדושה, וחלקו קיים לעד בזה ובבא.

ב. חבר התורם סך של שלש מאות וחמשים לא"י, (או הסך של 1.200 דולרים), בבת אחת או בתשלומים לשיעורין, זוכה ברכישת הדר מוקדש לשמו, שינציח את זכרו ופעלו לעד בהיכל הישיבה הגדולה של פתח־תקוה. בכניסה להדר המיועד תחלה טבלת־שיש עם דברי הקדשה מיוחדים, ונוסף לזאת זוכה החבר בכל הזכויות האהדות המפורטות להלן בסעיף ד'. (תפילת „מי שברך" בחגים ומועדים, שמירת כל השנה הראשונה וכן ימי הזכרון עד ביאת הגואל, בתפילה, קדיש, למוד משניות, עריכת הזברה, וכו').

ג. חבר התורם סך של מאתים לא"י (או הסך של 1.000 דולרים), בבת אחת או בתשלומים לשיעורין, זוכה ברכישת חצי חדר, במשותף עם עוד נדיב, אם בבנין הישיבה ואם בבנין הפנימיה, לפי כל התנאים הנזכרים בסעיף הקודם.

ד. חבר התורם סך של חמשים לא"י (או הסך של 200 דולרים), בבת אחת או בתשלומים לשיעורין, נרשם ב„ספר הזהב" של הישיבה כחבר ממדרגה ראשונה. ברגלים ובימים הנוראים מתברך בתפילת „מי שברך" בהיכל הישיבה ולאחר אריבות ימים ושנים, שומרת הישיבה את כל השנה הראשונה באמירת קדיש, למוד משניות תפילה, ובן את יום הזכרון עד ביאת הגואל, בתפילה, קדיש, למוד משניות, אזברה לעלוי נשמתו, וכו'.

ה. חבר התורם סך של עשרים וחמש לא"י (או 100 דולרים), בבת אחת או בתשלומים לשיעורין, נרשם בספר החברים של הישיבה, וכל הזכויות המנויות לעיל, מלבד שמירת הזכויות של השנה הראשונה, ישמרו לו עד ביאת הגואל.

ו. נשי החברים, ולפי הסכם מיוחד גם קרובי המשפחה, זוכים בכל הזכויות שפורטו לעיל, בהתאם לדרגתם של החברים והתחייבויות של הישיבה כלפיהם.

ז. קנייתם של דלתות, חלונות, או שאר חלקים בבנין הפנימיה של הישיבה החולך ומוקם עתה, בצירוף זכויות מיוחדות בחיים ולאחר אריכות ימים ושנים, נקבעים לפי הסכם מיוחד עם הנהלת הישיבה.

ח. הישיבה מובנה כמו כן למלא משאלות מיוחדות של חברים שתובענה בשעת החרשמה, שתשמדנה במלוא הקפדנות והשלמות, לפי תקנות הישיבה ומנהגיה.

ט. כל הזכויות המפורטות לעיל, נשמדות בכל חומר הדין על ידי תלמידי חכמים מפורסמים גדולי תורה ויראה, וכן על ידי אחד החברים של הנהלת הישיבה.

ועד הישיבות בארץ-ישראל

המרכז: ירושלם. הושע 10. טל. 5042. ת"ד 5008

סניפים: תל-אביב. מזא"ה 9. ת"ד 1760

חיפה. חסן שוקרי 18. טל. 2761

חשבון בבנק אפ"ק מס. 6241

נוסד בוילנא בשנת תרפ"ד ע"י רבותינו הגדולים הגאון הצדיק

מרן בעל החפץ חיים זצ"ל והגאון האדיר מרן

רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל

עם פרוץ המלחמה נעתק לארצנו הקדושה בשנת תש"א.

הנשיא:

מרן הגאון

רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג

הרב הראשי לארץ ישראל

יו"ר הועד הפועל:

מרן הגאון

רבי איסר זלמן מלצר

ר"מ ראשי בישיבת "עץ חיים"

חברי ועד הפועל:

הרב יחיאל מיכל טוקצינסקי
ר"מ ומנהל ישיבת "עץ חיים"

הרב פישל ברנשטיין
ר"מ ומנהל ישיבת "חיי עולם"

הרב ראובן כ"ץ
הרב הראשי ור"מ פתח תקוה

הרב יחזקאל סרנא
ר"מ ישיבת "כנסת ישראל חברון"

הרב יעקב חנוך סנקביץ
ר"מ ישיבת "שפת אמת"

ההנהלה:

הרב זלמן סורוצקין
אב"ד לוצק

הרב חזקי' יוסף מישקובסקי
אב"ד קרינקי

הישיבות המאוחדות ב„ועד הישיבות בארץ-ישראל"

ב י ר ו ש ל ם :

1. עץ־חיים
2. חיי־עולם
3. כנסת ישראל, חברון
4. שפת אמת (חסידי גור)
5. פורת יוסף (ספרדים)
6. אהל תורה
7. כולל ישיבת מיר
8. כנסת בית־יצחק (קמניץ)
9. תורת אמת (חב"ד)
10. קול תורה (עולי גרמני')
11. בית זבול (ללמוד קדשים)
12. בית מדרש לתורה
13. מכון לחקר הלכה
14. עץ־יוסף
15. בית יוסף
16. תפארת צבי
17. דברי חיים
18. אנשי מעמד
19. אור הנעלם (חס' ברסלב)
20. בית אברהם (חס' סלונים)
21. בית אהרן (חס' קרלין)
22. מקור חיים
23. שושנים לדוד (בבלים)
24. חיי שלום (תימנים)
25. בית אילפנא למורים
26. אוצר הפוסקים
27. אשל התורה
28. מקבציאל (ספרדים)
29. הפצת תורה (קורדים)
30. מדרש שמואל (חב"ד)
31. דגל תורה (ספרדים)
32. סנהדריה

ב י ש ו ב :

33. פתח תקוה, פ"ת
34. היכל התלמוד, ת"א
35. פוניביז', זכרון־מאיר
36. בית־יוסף, תל־אביב
37. סלונים, רמת־גן
38. עטרת־יוסף, ת"א
39. תפארת־ישראל, חיפה
40. כולל בני־ברק, ב"ב
41. בי"מ לתורת א"י, פ"ת
42. בית־יוסף, בני־ברק
43. קלצק, פרדס חנה
44. אחי־תמימים (חב"ד), ת"א
45. בית־ישראל (ויזניץ), ת"א
46. תפארת־ציון, בני־ברק
47. שפת־אמת (חס' גור), ת"א
48. אור־התלמוד, ת"א
49. דרכי־תשובה, ת"א
50. פורת־יוסף, רחובות
51. חדרה, חדרה
52. חפץ־חיים, כפר־סבא
53. כפר־גנים, כ"ג
54. אור־ציון, חולון
55. כנסת הגר"א, ת"א
56. אור־זורה, ת"א

ועדת בנין ביה"ס „בית יעקב" בפ"ת

20.000 ל"י (עשרים אלף ל"י) — יעלה הבנין לבית הספר „בית יעקב" בפתח תקוה
הבנין הראשון בארץ מסוג זה בגדלו ובהיקפו.

6.000 ל"י (ששת אלפים ל"י) — הקציבה עירית פתח־תקוה בתור השתתפות למטרה זו.
מפנה יסודי ביחס המוסדות המוניציפליים לחינוך החרדי בארץ.

300 תלמידות מקבלות חינוך בביה"ס „בית יעקב" בפתח־תקוה,
ביניהן 100 תלמידות פליטות חרב, אודים מוצלים מגיא ההריגה.

4 דונם קרקע נרכשו למטרה זו בעזרתו הפעילה של מרן בעל החזון־איש שליט"א.

הרבנים הראשיים לארץ־ישראל, תל־אביב, חיפה, פתח־תקוה, האדמו"רים וראשי הישיבות, — קוראים ברבבים נמרצים לעם ישראל בארץ ובגולה לבוא לעזרת הגבורים ולהשתתף במלוא יכלתם בהקמת המפעל הזה.

ביצועו של המפעל הזה מעמיד במבחן את היהדות החרדית, —
נפגין לישוב במעשים את התמסרותנו למוסדות החינוך שלנו.

החלצו להיות עושים ומעשים, עוזרים ומשתתפים
ב ה ק מ ת ה ב י ת !

כתובת ועדת הבנין: — ועדת הבנין לביה"ס «בית יעקב», פתח־תקוה, רחוב מוהליבר 21

שמני מאכל

וכל מיני סבון

הטובים בארץ.

מפעלי פלדמן

בארץ - ישראל

תעשית יהלומים

מאוחדת

יוסף פלדמן ובניו, ירושלים

קוהינור — נתניה

חברת

ליבר בע"מ

בית חרשת

לקקאו, שוקולדה וממתקים

תל-אביב, רחוב רענן 1

ת. ד. 138 טל. 5074

בית מסחר רפואות

אפרים שחור

ושות'

ת ל - א ב י ב

רחוב ליבונטין 2 טל. 3620

סבון ושמן

רק של

„שמן"

ש. פרידמן ובניו

כרמל אוריגינל

חיפה — פתח־תקוה

ארץ־ישראל

המשרד הראשי

פתח־תקוה

ת. ד. 18 טל. 263

יקבים ובתי חרשת לכל מיני יינות

ומשקאות חריפים טבעיים

ממתקים

בונבוניירות

קקאו

מתוצרת

„שלית" בע"מ

רמת־גן

יצחק י. גליק

ניר וקרטון

בסיטונות

ירושלים

רחוב הסולל 6

ת. ד. 404 טליפון 2349

משי וצמר

„משי זקס"

עומדים בטיבם המעולה

ת ל - א ב י ב

רחוב נחלת בנימין 37

י ר ו ש ל י ם

רחוב יפו, ע"י קולנוע ציון

א ר ג מ ן

מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ

לבון, צביעה, עדון, גרוד, אימפרגוציה

צמר, צמר-גפן, משי טבעי

וכל מיני משי מלאכותי

— בחתיכות ובחוטים —

רמת-גן טלפון 98 | 7197

טעים

ריבות

מיצים

כבושים

תוצרת

טעים

על טהרת הפרי והסוכר

סלון עדין

Salon Adin

הנעל בעלת האיכות והטעם

רחוב אלנבי 92 ת ל - א ב י ב

בית מסחר ספרים

אברהם יוסף מינצר ושות'

ספרי רומ"ל, תפילין, מזוזות,
טליתות משי וצמר, אתרוגים ולולבים,
ספרי למוד וצרכי כריכה

ת"א רח' אלנבי 112 טליפון 5635

חברת „גרב"

בית חרושת לגרבים

רמת גן טליפון 17—72

גרבי גברים
גרבי גברות
גרבי ילדים
כל מיני גרבי "תועלת"

יחיאל מיכל פיק ובנו

„פלך" חברה לטקסטיל בע"מ

מטוה: יפו, דרך שלמה

ת.ד. תל־אביב 5007 טל. 80366

בנקים: ברקליס בנק (ד.ק.א.)
בנק אנגלו—פלשתינה בע"מ, ת"א

„סנונית"

בית־חרושת לתעשיות ניר

אהרן שוואלב ובניו

פתח־תקוה ארץ־ישראל

עסק טקסטיל בע"מ

רמת ישי (ג'דה)

המשרד והמחסן:
תל אביב, רחוב יהודה הלוי 31, טל. 5855

יקבי

כורמי התקוה

פתח־תקוה

(אות הצטינות בתערוכת ומבלי שנת 1924)

נוסד בשנת תרס"ג (1903)

יצחק דיסקין בע"מ

יינות, קוניאקים, ליקר וכו'

ממבחר תוצרת הארץ

הערות.

א. הרב הראשי המנוח למחוז תל־אביב ויפו, הרב הגאון רבי משה אביגדור עמיאל זצ"ל, המציא לנו את מאמרו־הערכתו שבועות מספר לפני פטירתו. היות ובאותו הזמן החילונו בהדפסת הדפים הפנימיים של החוברת, כבר לא היה סיפק בידינו להכניס את השם במסגרת־אבל ולציין זצ"ל ליד השם, כראוי לנפטר דגול זה שהיה ידיד ומוקיר ישיבתנו הקד' בכל לב.

ב. בציוני הדרך של תולדות הישיבה, יש להוסיף בהדגשה מיוחדת את מסירות הקודש ופעילותו הרבה למען הישיבה, התפתחותה וגידולה, של הרב הראשי לארץ־ישראל המנוח, מרן הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, שביקר את הישיבה פעמים מספר, נשא בה את דבריו והגיגיו, ונטה שכם לסעדה ולקיימה בכל שעת כושר ובכל שעת צורך.

ג. באותו הפרק של ציוני הדרך בתולדות הישיבה, הושמט לפי העלמה מצערת, ציון חלקו הגדול בביסוס והאדרת כח הישיבה של המשגיח הרוחני הגה"צ ר' אבא גרוסברד זצ"ל.

בשנת תרצ"ט, לאחר שהגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין שליט"א, נקרא לחוץ־לארץ למלא את מקומו של מאור המוסר, הגה"צ ר' ירוחם לבוביץ זצוק"ל בישיבת מיר, הגיע מריגה לפי הזמנתו של מרן הרב הראשי שליט"א, לישיבת פתח־תקוה בתור משגיח רוחני, הגה"צ ר' אבא גרוסברד זצ"ל, בחיר תלמידיו של „המשגיח ממיר". — בחדירתו העמוקה לאוצרות המוסר והמחשבה של התורה, בשיחותיו שופעות הרגש וציון קוי הנפש הדקים והעדינים ביותר, ועל הכל, בהתמדת קדשו לדעת ולהכיר את הליכותיהם של בני הישיבה, חולל המנוח הגדול נצורות ונשגבות לביצור הישיבה והרמת קרנה. פטירתו בלא־עת אבידה שאין לה תמורה היא לישיבות ולהוגי המוסר. תהא נפשו הגדולה צרורה בצרור החיים של הישיבות ולומדיהן.

משנת תש"ד, מכהן כמשגיחה הרוחני של ישיבת פתח-תקוה, הגה"צ ר' דב ז'וכובסקי שליט"א, תלמיד מובהק ל"סבא" מסלבודקא, שעד פרוץ המלחמה כיהן כמשגיח רוחני של ישיבת סלבודקא הנודעת בקובנה.

הגה"צ ר' דוב ז'וכובסקי שליט"א, ידוע ומפורסם בעולם הישיבות בשיחותיו עשירי המחשבה והרעיון, בביקאותו העצומה במכמני המוסר ושיטותיה, ובכושר הדרכתו לחיזוק הישיבה והאדרת הודה.

ישיבת פתח־תקוה שהניחה את היסוד לתורת המוסר בישיבות ארץ־ישראל, מוסיפה לשמש את מרכז המחשבה המוסרית, למידה ועיונה, בישיבות ארץ־ישראל.

ד. בזמן האחרון בקרו בישיבה ונשאו בה שיעורי תורה, מרנן, הגרי"א הרצוג שליט"א, והגרב"צ עוזיאל שליט"א, הרבנים הראשיים לא"י. הגרא"ז מלצר שליט"א, ראש ישיבת "עץ־חיים". הגרא"י פינקל שליט"א, ראש ישיבת מיר. הגר"א קוטלר שליט"א, ראש ישיבת קלצק. הגר"א סילבר שליט"א, גאב"ד סינסיניטי וחבר נשיאות אגודת הרבנים של ארה"ב וקנדה. יש לציין את הרושם העז שהישיבה השאירה על אורחיה-מבקריה, בכקיאות וחריפות לומדיה גדולי ישראל בבאות, בשקידת התורה ובעזוז והתלהבות הלימודים, שהם מנת חלקה של ישיבת פתח-תקוה.

DORMITORY HOUSE OF YESHIVATH PETAH TIQVA

Thanks be to Heaven for that we have been able with the assistance of the Petah Tiqva Yeshiva and its great efforts to become the agents of Providence in bringing ap to this Holy Land in the years before the outbreak of War some two hundred Yeshiva disciples on specially granted Government Immigration Certificates from many countries of the Diaspora and its famous Institutions, who have finally found in this our Yeshiva their ultimate place of rest and the atmosphere in which they have been rising on the ladder of Thora-Learning and Judaism. In the course of the past years many of them received appointments as the heads of Yeshivoth in numerous important places, many of them are actually serving in rabbinical offices with central congregations, and there are among them those who bring Divine Thora and its teachings to the various points of settlement in the Palestine Yishiv.

Now, with the increasing plight of the Yeshiva in finding accommodation for its many refugee disciples who are suffering in an uprecedented measure from lack of housing, accelerated through the steady growth of the Institution and an increasing housing shortage, this Yeshiva approached the construtcion of boarding facilities to contain 30 rooms, partly destined for those already accepted and partly in anticipation of those remnants of Thora so engerly being awaited in this Holy Lond from Europe's camps. The first 10 rooms are already in building, and owing to unceasing pressure we expect to complete the building programme in the course of the nearest future.

We thus address ourselves in a fervent appeal to all generous-hearted of out People, both here and in the Diaspora, calling upo nthem all to extend their help in this most urgent programme, through the perpetuation of their names in the donation of rooms, doors, windows, bricks, and whatever further neccessaries in the building rpocees of the Boarding Institute.

RIGHTS AND DUES OF MEMBERS

A. A donator who contributes 350 Pounds or 1200 Dollars, in a single gift or in two-years installments, is entitled to a room dedicated to his name. A marble tablet is set aside, in addition to the priveleges detailed in Par. C.

B. 250 Pounds or 1000 dollars, as in Par. A, entitles to a half-room, with all the above rights.

C. 50 pounds or 200 dollars as in Par. A, entitles to the inscription in the Golden-Book as a first rate member. The name is mentioned in Mishebeirach at Thora reading on all festivals. After long life, Kadish, Hazkara, Tefila and Mishnayoth are observed all the first year, and Rememberance-Days for all time.

D. 25 pounds or 100 dollars, as in Par. A, entitles to inscription in the Grand-Members-Book. The 30 mourning days and Remeberance-Days are observed with reciting of Kadish and Mishnayoth.

E. The partake in the Building Fund of the Yeshivah of doors, windows, beds, seats, etc. is to be fixed with the Yhshivah.

All rights are strictly observed by a Rabbi of the yeshivah according to existing regulations.